

Οἱ ὃ ἐδέξα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς 16
τὴν Γαλιλαίαν, εἰς ὃ ὅρος οὗ ἐπαλάτω
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς.

Καὶ ἰδόντες αὐτὸν, προσεκύνησαν αὐτῷ.
οἱ ὃ ἐδίδασκαν.

Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν
αὐτοῖς, λέγων, Εἰδὴ μοι πάσα ἔρεσται
ὅτι οὐ σέβετε καὶ ἐπίστευτε. ἦν δὲ

Πορεύθητε καὶ μαθητεύσατε παντα
ἐν ὄντι, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα
πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύ-
ματος.

Διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα
ἐνετειχάμην ἐν ἡμῖν καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μὲν
μὲν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς
συντελείας τῶ ἀνθρώπου. ἀμήν.

19 Ergo, cum deesset in nostris vetustis codicibus. In nomine, & c. Id est, In nomine Patris, Filii, & Spiritus sancti. Vel In nomen. Nam Baptismo consecramur Deo, quoniam ibi nostra adoptio in Christo per Spiritum sanctum sancitur. #
20 Omnibus diebus, quousque vivamus. Id est, In omne tempus. Alloquitur enim Ecclesiam. Quum autem idem ipse Dominus paulo ante dixerit, Me vero non semper habebitis, & mox in caelum ascenderit, apparet distinguendum esse praesentiam & absentiam suam, ut qui corpore est absens, virtute tamen sit totus praesentissimus, & seipsum & sua omnia nobis vere per fidem spiritualiter communicet.

Εὐαγγελιον κατὰ μαρτὶνον ἐκλεχθῆναι ὁ λαὸς ἡμεῖς καὶ ὑμεῖς.

Euangelium secundum Marcum.

Τὸ κατὰ Μάρκον εὐαγγέλιον.

NOVA INTERPR.

VETVS.

CAP. I.

CAPVT I.

ΑΡΧΗ τοῦ εὐαγγελίου Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.
Ὡς γέγραπται ἐν ταῖς
προφηταῖς, Ἰδοὺ ἐγὼ ἀ-
ποστέλλω τὸν ἀγγέλιόν μου πρὸς
σοὺ, ὃς καὶ κηρύσσει τὴν οὐρανὸν
ἐν σοὶ.

Rincipium Evan-
gelii Iesu Christi
Filii Dei.
Vt scriptum
est in Prophetis,
Ecce, ego mitto nunciū meū
ante faciē tuam, qui parabit
viam tuam coram te.

3 Vox clamantis in deserto,
Parate viam Domini, compla-
nate semitas eius.

3 Vox clamantis in de-
serto. Parate viam Domini,
reclat facite semitas
eius.

ANNOTATIONES, IN QUIBUS RATIO INTERPRETATIONIS REDDITVR.

1 In Prophetis, in scripturis. Ita scriptum reperimus in omnibus nostris codicibus vetustis, exceptis duobus, in quibus legimus ἐν τῇ οὐρανῷ. Id est In Esia propheta: quo modo interpretatus est hunc locū Vetus interpres, & citat quoque Hieronymus ad Pammachium De optimo genere interpretandi. Hinc nata illa questio, cur geminum vaticinium adducens Euangelista, vnum videlicet ex Malachia, alterum ex Esia hunc tamen vnum nominet. In quo modo explicando ne frustra laboremus, præstat plurali numero legere, ὡς ὁπρὲς, quod tot veterum codicum ac ipsius etiam Theophylacti auctoritas consentiat. Illud

quidem constat, appellatione Prophetarum intelligi ipsorum libros: quod tamen dicendi genus præcipue vsu-
pauit quum ex minoribus Prophetis aliquod testimonium petitur, etiam si vnus tantū ex illis citetur, vt Act.
7. 42. nempe quod hic duodecim essent in vnum volumen compositi, vt docent Hebræorum interpretes.

21 Ergo, cum deesset in nostris vetustis codicibus. In nomine, & c. Id est, In nomine Patris, Filii, & Spiritus sancti. Vel In nomen. Nam Baptismo consecramur Deo, quoniam ibi nostra adoptio in Christo per Spiritum sanctum sancitur. #
22 Omnibus diebus, quousque vivamus. Id est, In omne tempus. Alloquitur enim Ecclesiam. Quum autem idem ipse Dominus paulo ante dixerit, Me vero non semper habebitis, & mox in caelum ascenderit, apparet distinguendum esse praesentiam & absentiam suam, ut qui corpore est absens, virtute tamen sit totus praesentissimus, & seipsum & sua omnia nobis vere per fidem spiritualiter communicet.

¶ Baptizabat Iohannes in deserto, & prædicabat baptismū
resipiscentiæ ad remissionem
peccatorum.
¶ Et exibat ad eum tota Iudææ
regio ac Ierosolyma: & bap-
tizabantur omnes ab eo in Ior-
dane flumine, confitentes pec-
cata sua.

¶ Induebatur autem Iohannes
pilis camelorum, & zona pel-
licea circa lumbos suos: & e-
bat locustas & mel syluestre.

¶ Et prædicabat, dicens, Ve-
nit ponē me qui validior me
est, cuius non sum dignus qui
incuruatus solui corrigiam
pedum eius.

¶ Baptizabat, & c. Verbum ἵδμεν nonnulli ad ἀπὸ referunt, vt testimonia Prophetarum pa-
rebat includantur. Id primū vericulum ego malo seorsum legere: quod & Erasmo placet. Sic enim vetustis-
simi quique scriptores Hebræi, & ex Græcis quoque Herodorus, Thucydides & Ephorus libros historiariū
inchoant. Ceterum existimat Valla verbum ἵδμεν à sequentibus esse separandum, vt sit hæc sententia, quædā
Iohannem existisse qui in deserto baptizaret. Nam (inquid) incipiendum fuit à nuncupatione viri potius quā
ab eius actione, tādum de eius nomine fuisset iam facta mentio: vt apud Iohannē, Fuit homo missus à Deo cui
nomen erat Iohannes. nec dicitur, Fuit homo missus, sed Fuit homo: deinde, missus à Deo. i. qui missus fuit à Deo.
At ego existimo, si hoc verum esset, addendum fuisse post ἵδμεν, vel ἵδμεν, vel ἵδμεν. Quod autem Marcus à Ioh-
annis predicatione perinde exorditur ac si mentionem eius aliquam antea fecisset, id commune habet cum
Matthæo. Erat enim Iohannis nomen celebrius quā vt esset exordium altius petendum. Sed hanc tamen par-
tem egregie persequutus est Lucas. Erasmus igitur recte coniunxit verbum ἵδμεν cum participio βαπτίζων, pe-
ripit Græcis etiam familiariter pro ἐκείνῳ. Erat baptizans, pro Baptizabat: sicut dixit Plautus in Cursul. Sū
bidentes, pro Bibunt. Vetus interpres maluit cum ἵδμεν connectere. vt sit hæc sententia, Fuisse (id est versum
esse) Iohannem in deserto, vbi baptizaret & prædicaret. Sed repugnat verborum series. Dicendum enim
fuisse, ἵδμεν Iohannē ἐν ἐρήμῳ βαπτίζοντα, vt paulo post, nempe versulo 13. Ad remissionem, & c. vel, In re
missionem. Sed in prepositio præparationem significat, non effectum, inquit Erasmus. At ego (quod veterum
pace dixerim) non puto resipiscentiā posse à remissione peccatorum separari, nec alium fuisse Iohannis ba-
ptismū quā Christi ipsius arbitror. Quod autem Erasmus subiungit, Iohannem prius baptizasse, deinde
prædicasse Baptismum, eiusmodi est vt ne resurrectione quidem videatur indigere. Quid enim quom diceret Ioh-
annes, Penitentiam agite, appropinquat enim regnum celorum: non docebat quos erat baptizaturus à Imo
verò nisi prius docuisset in quem finem baptizaret, quis tandem ad eius baptismum accessisset? Certe quum sa-
cerdotes sint opes, & c. necesse est vt præcat doctrina quā obsequant. Neque est cur Carabaptilis hæc arripiat
aduersus paedobaptismum, quum hic negotium Iohanni fuerit cum adultis: ac ne tū quidem quum infantes ba-
ptizantur, verbum à signo separaretur in Ecclesia Dei.

¶ Omnes, & c. In quodam codice non scribitur omnes, hoc loco, sed post ἵδμεν, in mēbro præ-
cedenti & fortasse rectius.

¶ Venit, & c. Tam in præsentem quā futuro accipi hoc potest, vt alibi diximus: sed præsentis signi-
ficatio magis conuenit: vt Christus intelligas iam esse in via, & Venisse pro Adesse possumus. Qui validi-
or me est, & c. Id est, qui validior me est, cuius non sum dignus qui incuruatus solui corrigiam pedum eius. Dignus, & c.
Vide Matth. 3. 11. Erat Iohannes, id est, & c. Incruentus, & c. Vult enim Euangelista in finem serui conditionem significare. Deerat tamen hoc participium in vno ve-
tere codice.

Καὶ βίβας ἐπιγραφάς οἱ Ἰησοῦς τῶν πᾶσι
ματι αὐτῶν, οἱ οὕτως ἀναγινώσκοντες ἐν
ἐνώσει, εἰς τὴν ἐνότητα, Τίς ἔσται διαλογί-
σας ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν;

ματι αὐτῶν, οἱ οὕτως ἀναγινώσκοντες ἐν
ἐνώσει, εἰς τὴν ἐνότητα, Τίς ἔσται διαλογί-
σας ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν;

ματι αὐτῶν, οἱ οὕτως ἀναγινώσκοντες ἐν
ἐνώσει, εἰς τὴν ἐνότητα, Τίς ἔσται διαλογί-
σας ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν;

ματι αὐτῶν, οἱ οὕτως ἀναγινώσκοντες ἐν
ἐνώσει, εἰς τὴν ἐνότητα, Τίς ἔσται διαλογί-
σας ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν;

ματι αὐτῶν, οἱ οὕτως ἀναγινώσκοντες ἐν
ἐνώσει, εἰς τὴν ἐνότητα, Τίς ἔσται διαλογί-
σας ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν;

ματι αὐτῶν, οἱ οὕτως ἀναγινώσκοντες ἐν
ἐνώσει, εἰς τὴν ἐνότητα, Τίς ἔσται διαλογί-
σας ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν;

ματι αὐτῶν, οἱ οὕτως ἀναγινώσκοντες ἐν
ἐνώσει, εἰς τὴν ἐνότητα, Τίς ἔσται διαλογί-
σας ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν;

ματι αὐτῶν, οἱ οὕτως ἀναγινώσκοντες ἐν
ἐνώσει, εἰς τὴν ἐνότητα, Τίς ἔσται διαλογί-
σας ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν;

ματι αὐτῶν, οἱ οὕτως ἀναγινώσκοντες ἐν
ἐνώσει, εἰς τὴν ἐνότητα, Τίς ἔσται διαλογί-
σας ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν;

ματι αὐτῶν, οἱ οὕτως ἀναγινώσκοντες ἐν
ἐνώσει, εἰς τὴν ἐνότητα, Τίς ἔσται διαλογί-
σας ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν;

ματι αὐτῶν, οἱ οὕτως ἀναγινώσκοντες ἐν
ἐνώσει, εἰς τὴν ἐνότητα, Τίς ἔσται διαλογί-
σας ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν;

ματι αὐτῶν, οἱ οὕτως ἀναγινώσκοντες ἐν
ἐνώσει, εἰς τὴν ἐνότητα, Τίς ἔσται διαλογί-
σας ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν;

ματι αὐτῶν, οἱ οὕτως ἀναγινώσκοντες ἐν
ἐνώσει, εἰς τὴν ἐνότητα, Τίς ἔσται διαλογί-
σας ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν;

ματι αὐτῶν, οἱ οὕτως ἀναγινώσκοντες ἐν
ἐνώσει, εἰς τὴν ἐνότητα, Τίς ἔσται διαλογί-
σας ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν;

ματι αὐτῶν, οἱ οὕτως ἀναγινώσκοντες ἐν
ἐνώσει, εἰς τὴν ἐνότητα, Τίς ἔσται διαλογί-
σας ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν;

ματι αὐτῶν, οἱ οὕτως ἀναγινώσκοντες ἐν
ἐνώσει, εἰς τὴν ἐνότητα, Τίς ἔσται διαλογί-
σας ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν;

ματι αὐτῶν, οἱ οὕτως ἀναγινώσκοντες ἐν
ἐνώσει, εἰς τὴν ἐνότητα, Τίς ἔσται διαλογί-
σας ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν;

Et quum statim cognouisset
Iesus spiritu suo, eos ita ratiocini
ari apud se, dixit eis, Quid ista
ratiocinamini in cordibus ve-
stris?

Vtrum est facilius, dicere pa-
ralytico, Remissa sunt tibi pec-
cata: an dicere, Surge, & tolle
grabatum tuum, & ambula?

Vt autem scias Filium homi-
nis pradium esse auctori-
tate remittendi peccata in ter-
ra, ait paralytico)

Tibi dico, surge, & tolle gra-
batum tuum, & abi domum
tuam.

Tunc ille statim surrexit: sub-
latoque grabato, egressus est co-
ram omnibus: adeo vt obstupe-
scent omnes, & glorificarent
Deum, dicentes, Nunquam ta-
le quicquam vidimus.

Et egressus est rursus ad ma-
re: totaque turba veniebat ad
eum, ac docebat eos.

Et quum pratergeretur, vi-
dit Levinum Alphaei filium seden-
tem ad telonium: dixitque ei,
Sequere me. Et surgens sequi
tus est eum.

Et factum est, quum Iesus
accuberet in domo illius, mul-
ti etiam publicani & peccato-
res simul discumbebant cum
Iesu & discipulis eius: erat enim
multi, & sequuti fuerant eum.

Quumque Scribae ac Phari-
saei viderent eum edetem cum
publicanis & peccatoribus, di-
xerunt discipulis eius, Quid est
quod cum publicanis & peccato-
ribus edit ac bibitis?

Et quum hoc audisset Iesus,
dixit eis, his qui valent non o-
pus est medico, sed iis qui ma-

Et quum hoc audisset Iesus,
dixit eis, his qui valent non o-
pus est medico, sed iis qui ma-

Et quum hoc audisset Iesus,
dixit eis, his qui valent non o-
pus est medico, sed iis qui ma-

Et quum hoc audisset Iesus,
dixit eis, his qui valent non o-
pus est medico, sed iis qui ma-

Et quum hoc audisset Iesus,
dixit eis, his qui valent non o-
pus est medico, sed iis qui ma-

Et quum hoc audisset Iesus,
dixit eis, his qui valent non o-
pus est medico, sed iis qui ma-

Et quum hoc audisset Iesus,
dixit eis, his qui valent non o-
pus est medico, sed iis qui ma-

Et quum hoc audisset Iesus,
dixit eis, his qui valent non o-
pus est medico, sed iis qui ma-

Quo statim cognouit.
spiritu suo quod
genuerint intra se, dicit
illis, Quid ista cogitatis in
cordibus vestris?

Quid est facilius, di-
cere paralytico, Dimissa
sunt tibi peccata: an dicere,
Surge, & tolle grabatum
tuum, & ambula?

Vt autem scias quod
Filius hominis habeat po-
testatem in terra remitti
peccata, ait paralytico)

Tibi dico, surge, & tolle gra-
batum tuum, & abi domum
tuam.

Tunc ille statim surrexit ille,
et sublatoque grabato abi-
it coram omnibus: ita
ut mirarentur omnes, &
glorificarent Deum, di-
centes, Quia nunquam
sic vidimus.

Et egressus est rursus
ad mare: & omnis turba
veniebat ad eum, ac do-
cebat eos.

Et quum prateriret,
vidit Levinum Alphaei
sedentem ad telonium: &
dixitque ei, Sequere me.
Et surgens sequutus est
eum.

Et factum est, quum
Iesus accuberet in domo
illius, multi etiam publi-
cani & peccatores simul
discumbebant cum Iesu
& discipulis eius: erat enim
multi, & sequuti fuerant
eum.

Quumque Scribae ac Phari-
saei viderent eum edetem
cum publicanis & peccato-
ribus, dixerunt discipulis
eius, Quid est quod cum
publicanis & peccatoribus
edit ac bibitis?

Et quum hoc audisset
Iesus, dixit eis, his qui
valent non opus est medi-
co, sed iis qui magis in-
digent.

Et quum hoc audisset
Iesus, dixit eis, his qui
valent non opus est medi-
co, sed iis qui magis in-
digent.

Et quum hoc audisset
Iesus, dixit eis, his qui
valent non opus est medi-
co, sed iis qui magis in-
digent.

Et quum hoc audisset
Iesus, dixit eis, his qui
valent non opus est medi-
co, sed iis qui magis in-
digent.

Et quum hoc audisset
Iesus, dixit eis, his qui
valent non opus est medi-
co, sed iis qui magis in-
digent.

Et quum hoc audisset
Iesus, dixit eis, his qui
valent non opus est medi-
co, sed iis qui magis in-
digent.

Et quum hoc audisset
Iesus, dixit eis, his qui
valent non opus est medi-
co, sed iis qui magis in-
digent.

Et quum hoc audisset
Iesus, dixit eis, his qui
valent non opus est medi-
co, sed iis qui magis in-
digent.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

Ad resipiscendum, ut
penitentiam de quo abbi
diximus, haec autem non
legit Verus interpres, neque
etiam duo ex vetustis exem-
plaribus, sed solum unus.

¶ Et nō poterat ibi uirum
ullam facere: nisi paucos
infirmos impofitu manū
būs curauit.

6 Et mirabatur propter
incredulitatem eorum: *Matth. 9. d. 33*
Et circuibat castella in
circuitu, docens. *Luc. 13. c. 22*

7 Et notat duodecim,
 & cepit eos mittere bi. *March. to. 1. 2.*
 nos. & dabat illis potesta *supra 3. b. 14.*
 tem spirituum munda *Luc. 9. 1.*
 rum.

8 Et præcipit eis nequid
tollerem in uia nisi ur-
gam tantum: non peram,
non panem, neque in ro-
na es:

9 Sed calceatos sandalijs: Act. 11. 3
et ne indueretur una
lucerna.

10 Et dicitur eis. Quocumque

que inuolueritis in uo-
mum, illic manete donec
exeat inde.

II Et quicumque non re-
aperit nos, exentes

οὐς οὐκ ἐγγλέωνται, ἀπικόν

s dialogo aduersus Pela-
manæ naturæ imbecilli-
mines incredulos & in-

quod. Vide Gal. i. b. 7
i, conuertit, Paucos infir

rentes : id est ταῖς ἐν κέκλω

non habeat adiunctum)

ed omnino videtur sub-

Vulg. In via, ἐν ὁδῷ. Vi-

ad, ut sit periphrasis pro
vinculis accommodari:
Marci de Maribus lib.

apud Matthæum ne sint
numera perā, vestes, cal-

ulum Græcum, quod Te
ntur autem Græci autho
pparet Evangelistas in-

Et ne induerentur, *xxi*
Nonnulli verò legunt, *xxi*
non sunt iuxta *xxi*

Est igitur spectanda sen-
inis tunicis indui dicā-

et verò eiusmodi aliquod
Scripturæ locis apparet,
et additur Apostoli, quos

καὶ ἕως οὐκ ἴδω προκαταλύειν,
simile dicendi oratione

re in ista veluti peruoli-

Quicquid erit, superanda

9. iii.

Cap. VI. 162

ἐκείθεν, ἐκπαύσατε τὸν χορὸν τὸν ὑμῶν. καὶ πάλιν πάλιν ὑμῶν, εἰς μὴ τυχεῖον αὐτοῖς. Ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομορροῖς ἐν ἡμέραις κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

Καὶ ἐξελθόντες ἐκρυάσασιν ἵνα μετάνοιωσι.

Καὶ δαυμονία πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἡλθον ἐλᾶν πολλὰς ἀρρώστιας· καὶ ἐθεραπεύον. ἀρρώστους ἐθεραπεύον.

Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης, (φασὶν γὰρ ἔχοντες ὅτι οὐνομα αὐτοῦ) καὶ ἐλθόντι, ὅτι Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐκ νεκρῶν ἦρχον, καὶ διὰ τὸ ἐνεργεῖν αὐτῷ διωκόμενος ἐν αὐτῷ.

Ἀλλ' αὐτὸς ἔλεγε, ὅτι Ἡλίας ἐστὶν ἄλλος ὃς ἔλεγε, ὅτι προφήτης ἐστὶν, ὃς εἰς τὴν πόλιν φησὶν.

Luc. 3. 19

Ἀκούσας δὲ ὁ Ἡρώδης εἶπεν, ὅτι ὁ ἐστὶν γὰρ ἀπεκαταλάττω Ἰωάννην, ὅτι ἐστὶν αὐτῶν ἡ γυνὴ καὶ νεκρῶν.

Amen, ἀμὲν. Hanc periodum in omnibus nostris exemplaribus Græcis legimus, exceptis tantum duobus in vulgata tamen versione prætermittitur, & fortassis ex Mattheo adscripta fuit.

12. Egressi igitur illi, ἐξελθόντες. Vulgata ad verbum, Et exeuntes. Egressi. Ego verò existimo, quod hoc loco & alii multis pro αὐτῷ usurpari: quam enallagen sæpe iam diximus inde ortam esse quod 1 Hebræorum varias habet significationes.

13. Vngebantque, καὶ ἔλεγον. Fuit igitur oleum symbolum mirificæ ipsius virtutis, non autem medicamentum quo morbos curarent. Iam verò quum temporaria hæc dona iam pridem cessarent, quorsum hæc ceremonia retineatur?

14. Herodes, Ἡρώδης. Quoddam exemplar habebat, τὸν αὐτὸν ἱεροδῶτα: id est auditionem, quæ rumorom qui de Iesu ferebatur. quod nisi addas, non modò manca fuerit constructio, sed etiam hæc pertinere videbuntur ad prodigia illa per Apostolos edita, quorum proximè meminisse quum potius ad Christum ipsum pertineant, ut declarant sequentia. Quod autem Herodes ab Evangelista ornatus regis nomine, quum duntaxat esset Tetrarcha, ad vulgi ac præsertim aulicorum morem referendum est. Clarum, φανερόν. Erasmus, Innotuerat: id est ἡγήσασθαι. Vulgata, Manifestum, quo modo etiam solemus alibi interpretari. Factum erat, γέγονεν. Vel, erat: quum γήγνηται & ἔστι sæpe permittuntur. Ille qui baptizabat, ὁ βαπτίζων. In vno codice legimus eodem sensu, ὁ βαπτίζων, Baptista: id est baptizator. Solent enim (ut sæpe diximus) Hebræi participia usurpare loco nominum quæ verbosia vocamus: & Veteres interpretes ita legunt. Virtutes agunt in eo, ἐνεργεῖται αὐτῷ. Sic Erasmus, veritè in eo tantum differtentia à Vetere interprete quod maluit agendi verbo vi quàm operandi. Vocat autem Marcus διωκόμενος hoc loco, non (ut paulo antè) facta illa Christi mirificæ vim omnem humanam superantia, sed ipsam potius vim & facultatem illa efficiendi. Quod si pro factis & pñs accipere libeat, videtur etiam hic locus eodem modo sic posse passivo verbo explicari, Efficiuntur istæ virtutes ab eo. Nam verbum ἐνεργεῖται pro ἀνεργεῖται, accipi passiva significatione potest, ut ἀνεργεῖται pro ἀνεκτόν, & pro Xenophontem: & πῶς ἀνεργεῖται, pro ἀνεκτόν, apud Herodotum. ἐν αὐτῷ verò, pro ἐν αὐτῷ, vel ἐν αὐτῷ intelligi etiam potest, quum 2 apud Hebræos (cui responderet præpositio Græcæ &) omne causarum genus declarat.

15. Vel vnus ex Prophetis illis, ὁ αὐτῶν ὅτι προφήτης. Hic locus varias recipit interpretationes. Sic enim Vulgata, Quasi vnus ex Prophetis, omnia particula & quæ etiam in sex vetustis exemplaribus non legimus. ut sic hic sensus, Quodam habuisse Iesum pro Propheta, eoque minimè vulgari: sed qui cum excellentissimo quouis veterum illorum confertur iure poterit. Erasmus autem conuertit, Vel tanquam vnus ex Prophetis, ut sit hæc sententia, Alios dixisse Eliam esse, alios Prophetam in genere: alios neque pro Iohanne, neque pro Elia habuisse, sed admiratos ipsius facta, cunctabundos pronuntiasse, ipsum videri posse aliquem ex veteribus illis Prophetis qui resurrexisset. Ut autem dicā quod sentio, ego malo αὐτῶν pro ἐν positum esse, & ita quidam sit ἡ ἀντιφάσις, sicut ἐν ἐν, in superioribus tribus membris: diffinitionem autem necessariam, ut quidam duplex fuerit opinio: vna Herodis, qui existimabat Iohannem esse: altera, eorum qui pro Elia habebant: tertia, eorum qui Prophetam esse arbitrabantur: quarta demum eorum qui sentiebant vnum esse ex veteribus illis Prophetis, quicumque tandem is esset.

16. Iste est Iohannes quem ego decollavi, τὸν δὲ ἐγὼ ἀπεκαταλάττω Ἰωάννην, ὅτι ἐστὶν. Ad verbum, Quem ego decollavi Iohannem, iste est: Græca constructione, sicut dixi. Quinque, ὅτι, quos porrexerim cibis, venena fiant. Veteris interpretis, Quem ego decollavi Iohannem, hic à mortuis resurrexit. Nam non legit αὐτῶν, & pro αὐτῶν γὰρ, legit αὐτῶν γὰρ, sicut etiam in vno vetustissimo exemplari scriptum legimus. Erasmus, Cui

inde, exaudite pulcrum de pedibus vestris, in testimonium illis.

12. Et exeuntes prædicabant ut penitentiam agerent.

13. Et demonia multa eieciabant, et ungebant oleo multos ægros, et sanabant.

14. Et audivit rex Herodes. (manifestum enim factum est nomen eius) et abiit, quia Iohannes baptista resurrexit à mortuis, et propterea mirantes operantur in illa.

15. Alii autem dicebant, quia Helias est. Alii vero dicebant, quia propheta est, quia vnus ex prophetis.

16. Quem audit Herodes ait, quem ego decollavi Iohannem, hic à mortuis resurrexit.

ego præcidi caput. Iohannes iste est: id est, ὅτι ἐγὼ ἀπεκαταλάττω τὸν αὐτὸν ἱεροδῶτα. Caterum illud αὐτῶν δὲ, interpretatus sum, Quum igitur audisset, potius quàm, Quum audisset autem, cum Erasmo: vel, Quo audito, cum Vetere interprete: quia existimo hæc esse dicta per epianalepsin. Apparet enim Evangelistam, ex his Herodis verbis, describere mortis Iohannis occasionem quassuisse.

17. Ipse enim Herodes missis satellitibus prehenderat Iohannem, & vinxerat eum in carcere, propter Herodiam uxorem Philippi fratris sui, quia duxerat eam.

18. Dicebat enim Iohannes Herodi, Non licet tibi habere uxorem fratris tui.

19. Herodias autem imminabat ei, & cupiebat eum trucidare: nec poterat.

20. Herodes enim metuebat Iohannem: sciens enim esse virum iustum ac sanctum, & obseruabat eum: auditque eo multa faciebat, & libenter eum audiebat.

21. Quum igitur dies opportunus adesset, quo tempore Herodes in natalitiis suis cenam faciebat: proceribus suis ac chiliarchis & primariis Galilææ:

22. Et introisset filia ipsius Herodias, ac saltasset, placuissetque Herodi & simul accumbentibus, rex ait puellæ, Pete à me quodcunque volueris, & dabo tibi.

23. Iurauitque ei, Quodcunque à me petieris, dabo tibi, vique ad dimidium regni mei.

17. Ipse enim Herodes, αὐτῶν γὰρ ὁ Ἡρώδης. In quodam exemplari scriptum erat, ὁ δὲ Ἡρώδης, Herodes enim idque fortassis rectius.

19. Imminabat ei, ἡ γυνὴ αὐτοῦ. Vulgata & Erasmus, Insiadabatur: id est ἡ γυνὴ αὐτοῦ. Ego verò nusquam memini legere ἐνέχον pro insidiari. Interpretatur Helychius ὀρέχον: sed aliquid etiam amplius videtur significare, nempe summam offensionem, quæ facit ut omnes captemus occasiones quibus cuiuspiam nocemus: quod Latini translatiue declarant verbo Imminere. Itaque melius (opinor) explicat Eustathius Odyss. τ. καὶ πῶς ἔχον, ut hic noster loquitur infra n. d. 35, & Iohannes Apoc. a. 4. d. 14. g. 10. sed addito casu. Galli (ut opinor) hoc expriment, quum dicunt, en avant à quelcun.

20. Auditque eo, καὶ ἀκούσας αὐτοῦ. In quodam codice legimus, καὶ ἀκούσας αὐτοῦ, & cum audiens. Multa faciebat, πολλά ἔποιε. In quodam codice legitur, πολλά ἔποιε: id est, multum hæsitabat: ut qui animo efficitur incipit & dubio, ut plane desicere quò se verteret. Hæc enim est vis Verbi Dei: ut conscientias excitet, neque sinat reprobos torpere, quin saltem exagitant eos anxie cogitationes, donec in barathrum desperationis præcipitentur. prior tamen lectio magis est recepta. Libenter, ἡδέως, id est ἀκούσας. Mirum est tyrannum libenter audisse sententiam Domini in se latam. Sed ea est vis veritatis ut etiam qui illam pessimè oderit, tamen reuertatur: nec dubium est quin aliquis bonos morus habuerit Herodes: sed cadebat semen in faxosa loca, & itaque radices non egit.

21. Proceribus, τῶν μεγάλων. Vulgata, Principibus. Erasmus, Primatibus: quod non memini apud idoneos auctores legere. Nonnulli, magnates vocant, vocabulo (ut ego equidem existimo) parum Latino. Apparet autem in Oriente Megistas appellatas quia à Latinis proceres vocantur, quasi maximas dicas. Itaque non modò Suetonius, de Persarum rege loquens, Græcum vocabulum retinuit (ut obseruauit Erasmus) sed etiam Cornelius Tacitus de Armeniis agens. Primariis, τῶν πρώτων. Vulg. Primis. Erasmus, Primoribus: quum illud vocabulum hæc significatione magis Latini sit, & Græco optimè respondeat.

22. Filia ipsius Herodias, ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ Ἡεροδίας. In quodā exemplari scriptum erat αὐτοῦ: quam lectionem si sequaris, conuerteres hoc modo, Filia eius filius Herodis Herodias. Sed apparet ex Mattheo, Herodiam esse matrem ipsius nomen: quam etiam testantur omnes veteres non ex Herode Antipa, sed ex matre Philipo hæc filiam sustulisse. Eius autem filia nomen Evangelistæ quidem non exprimit, sed Iosephus Salomon vocat in eo differtentia nostris, id est à veritate, quod Herodiam dicitur non Philipo, sed Herodi secundo nuptam fuisse, quum eam Herodes iste cognominatus Antipas abduceret à marito.

Η δὲ ἐξελθούσα εἶπε τῇ μητρὶ αὐ-
τῆς, Τί αἰτήσῃ; ἢ ὅτι εἶπεν, Τί κα-
φαλὴν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστῆ.

Καὶ εἰσελθούσα ἔδωκεν αὐτῇ
ῥῆμα τὸν βασιλεῖα, ἡγήσατο, λέγουσα,
Θέλω ἵνα μοι δώσῃς ὅτι αὐτῆς ἔστι πύλας
τῆς κεφαλῆς Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστῆ.

Καὶ ἀπολύσας ἡμετέρος ο βασιλεῖς
ῥῆμα τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τοῦ σπουδαίου
ῥῆμα ἡγήσατο αὐτῇ αἰτήσασθαι.

Καὶ ὁ ἰσχυρὸς ὁ βασιλεὺς
ἀπεκρυλάτωρα, ἐπέταξεν ἐκείνῃ
τῆς κεφαλῆς αὐτῆς.

Ὁ δὲ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὴν
ἐν τῇ φυλακῇ· καὶ ἔθηκε τῆς κεφαλῆς
αὐτῆς ἐν τῇ πύλῃ, καὶ ἔδωκεν αὐτῇ ὁ ἰσχυ-
ρὸς ῥῆμα καὶ ὁ σπουδαῖος ῥῆμα τῇ μη-
τρὶ αὐτῆς.

Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἡλ-
θον, καὶ ἦσαν ὁ πῶμα αὐτοῦ, καὶ ἔθρηναν
αὐτὸν ἐν τῇ πύλῃ.

Καὶ σὺν ἄλλοις οἱ ἀποστόλοι ῥῆμα
τὸν ἰσχυρὸν, καὶ ἀπελθὼν αὐτοῦ πύλας,
καὶ ὅσα ἐποίησαν, καὶ ὅσα ἐδίδασκαν.

Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐξέρχεται ὑμεῖς ἀπὸς
ἰδαίνας εἰς ἑρμῆν τῶν καὶ ἀπαυλῶν ἐλ-
θόντων. Ἡ δὲ γὰρ οἱ ἐρμῆν καὶ οἱ ἀπαυ-
λῶντες πολλοὶ καὶ ὅσοι φαγαὶν οὐκ ἔχουσιν.

Egressa, exiit. restit. Nec enim solebant mulieres cum viris accumbere, ut etiam liquet ex Balsaris conuivio, quod apud Danielelem describitur.

15 Cupidus, ὁ ἀπολύσας. Ad verbum, Cui studio. ἀπολύσας enim Græcis dicitur studiū, id est (ut Cic. interpre-
tatur) assidua & vehemens ad aliquam rem magna cum voluntate applicatio. Vulgata & Erasmus, Cum
festinatione. Velim. ὁ βασιλεὺς. Vulgata & Erasmus, Volo: quod Latinis videtur imperiosum. Vide infra
10. e. 35. Iam nunc, ὁ βασιλεὺς. Ad verbum, ex hac, videlicet hora. subauditur enim ὁ βασιλεὺς, quod aliquando expri-
mitur, ut Math. 15. v. 28. Vulgata & Erasmus, Protinus: quod aduerbium est variae significationis, id est quæ
nobis repudiat. Deerant autem hæc duo vocabula in duobus vetustis exemplaribus, & sanè raro occurrunt.
Vulgariter tamen etiam à Paulo Philip. 1. c. 21.

16 Valde tristis factus, ὁ βασιλεὺς ἡμετέρος. Vulgata, Contristatus est: id est ὁ βασιλεὺς. Erasmus, Dolore af-
fectus. Neuter satis expressit vim præpositionis ἐκ, de qua diximus supra Math. 16. d. 38. Noliuit tamen, ut
ἐκ βασιλέως. Particula quam addidimus videtur sententiam illustrare, & sæpe apud Hebræos desideratur, ut dixi-
mus Math. 2. v. 6. Propter, ὁ βασιλεὺς. Hoc refertur ad sequens verbum ὁ βασιλεὺς, non autem ad præcedentia: & post
ὁ βασιλεὺς, in quodam exemplari additum erat, αὐτὸν ἡμετέρον, ut audiuit. Reiciere, ὁ βασιλεὺς. Vulgata, Contristatus
est: id est ὁ βασιλεὺς. Hoc vocabulum propriè rei inanimatæ tribuitur: & opponitur τῷ ἰσχυρῷ, id est ponere & statu-
re. Nam ὁ βασιλεὺς ἰσχυρὸς, declarat legem irritam facere, & quasi deponere. Inde factum ut acciperetur pro reici-
re & contemnere. Vide infra, 7. v. 9.

17 Et statim, & ὁ βασιλεὺς. In vno codice legitur ἀντὶ ὁ βασιλεὺς, Sed statim. Verus quoque interpres le-
git ἀντὶ, sed prætermittit ὁ βασιλεὺς, tanquam minime necessarium. Spiculatore, ἀποκρυλάτωρα. Vox Latina
corrupta, in immutato, sicut pleraque alia passim reperiuntur, de quibus diximus Math. 5. d. 16. ut loquimur, in
quo vocabulo eadem sit vocalium permutatio. Erant autem spiculatores, principum satellites, sic dicti à ge-
rendis spiculis: quorum mentionem facit Cornelius Tacitus. Vnde Spiculatoria caliga apud Suetonium in
Caligula, sicut Bayssius rectè emendauit. Ut afferretur, τὴν κεφαλὴν. Erasmus, inferri: quod accumbere vide-
licet: quasi iussit Herodes caput mensæ vel ferulum aliquod inferri. Vetus autem interpres post τὴν κεφαλὴν
legit ἐν τῇ πύλῃ, in disco: quum id hoc loco non reperitur in Græcis codicibus.

18 Cadaver, πῶμα. Vulgata, Corpussit est πῶμα, sicut apud Mattheum scribitur 14. b. 12. nullo quidem
discrimine, si grammaticis credimus, qui πῶμα propriè dici volunt πῶμα. Sed nimirum hoc ferre non pos-
sunt aures quorundam, ne cadauera videantur adorare.

31 Venite vos priuatim, ἀντὶ τῶν ὁ βασιλεὺς αὐτοῦ καὶ ἰδαίνας. In quodam codice legitur, ἀντὶ τῶν ὁ βασιλεὺς, Venite.

At illa 1 egressa dixit matri 14
sue, Quid petam: Illa verò di-
xit, Caput Iohannis Baptiste.

puella igitur cupidè statim ad
regem ingressa, id petiit, dicens,
Velim ut iam nunc des mi-
hi in patina caput Iohannis Ba-
ptiste.

Rex autem valde tristis fa-
ctus, noluit iussu, propter ius-
iurandum & eos qui simul ac-
cumbabant, eam reicere.

Et statim rex missis spicula-
toribus, imperauit ut afferretur
caput eius.

Ille verò abiit, ac decollauit
eum in carcere: attulitque caput
eius in patina, & dedit illud pu-
ellæ, & puella dedit illud matri
sue.

Quumque hoc audissent disci-
puli eius, venerunt, & sustulerunt
cadaver eius, & posuerunt in
monumento.

Coacti sunt autem Apo-
stoli ad Iesum, & annuntiauerunt
ei omnia, & quæ egerant, &
quæ docuerant.

Et dixit eis, Venite vos pri-
uatim in desertum locum, & re-
quiescite paululum. Erant enim
multi venientes & abeuntes: &
ne cibum quidem capere ipsis
vacabat.

Quumque exisset di-
xit matri sue, Quid pe-
tam? At illa dixit, Ca-
put Iohannis Baptiste.

Quumque ingressa
esset cum spiculatore ad
regem, petiuit, dicens, Vo-
lo ut propterea dei mecum
discurrerem Iohannis Ba-
ptiste.

Et contristatus est rex:
propter iusurandum enim
propter simul accumben-
tes, noluit eam contemnere.

Sed missis spiculatore
praecipit effecti armæ
eius matri sue.

Et decollauit eum in
carcere: et attulit caput
eius in patina, et dedit illud
puellæ, et puella de-
dit matri sue.

Quo audito, discipuli
eius venerunt, et susce-
perunt corpus eius, et po-
suerunt illud in monu-
mento.

Et conuenientes Apo-
stoli ad Iesum, et omnia
que egerant, et quæ
docuerant.

Et ait illis, Venite seorsum
in desertum locum, et
requiescite paululum.
Erant enim qui ueni-
bant, et qui abeunt, et
ne cibum quidem man-
ducandi habebant.

omnis. Vulgata omisit ὁ βασιλεὺς αὐτοῦ. Erasmus interpretatur, Vos soli: hoc est, dimissis ceteris. Positum enim
est (inquit) ἀντὶ τοῦ soli quædammodum καὶ ἰδαίνας esse dicitur, qui solus est absque arbitrio. quam expostio-
nem iudico plane esse violentam. Itaque putarim potius alterum redundare, vel etiam ὁ βασιλεὺς ex albo irrepsisse
in contextum. Et ne cibum quidem capere ipsis vacabat, καὶ οὐκ ἔσθον οὐκ ἔχουσιν. Vulgata, Et nec spatum
manducandi habebant: quum in hoc genere dicendi καὶ ἰδαίνας valeat quod nequidem: & ὁ βασιλεὺς aliquid
amplius significet quàm spatum habere. In quodam codice legitur, οὐκ ἔσθον οὐκ ἔχουσιν, eodem sensu.

Καὶ ἀπελθὼν εἰς ἑρμῆν τῶν καὶ ἰδαίνας
καὶ ὁ βασιλεὺς.

Καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπάρχοντες οἱ ὁ βασιλεὺς καὶ
ἑρμῆν καὶ ἰδαίνας πολλοὶ καὶ ὁ βασιλεὺς
τῶν καὶ ἰδαίνας σὺν ἑρμῆν καὶ ἰδαίνας
καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ἑρμῆν καὶ ἰδαίνας αὐτοῦ.

Καὶ ἐξελθὼν εἶδεν ὁ ἰσχυρὸς πολλὰ
καὶ ἑρμῆν καὶ ἰδαίνας ἐπὶ αὐτοῖς, ὅτι ἦ-
σαν ὡς σαρβάτα μὴ ἔχοντα περιμέλι καὶ
ἡρῶς διδάσκει αὐτοὺς πολλὰ.

Καὶ ἦν ὥρα πολλὴ ἡμετέρος ὁ βασιλεὺς
καὶ ἑρμῆν καὶ ἰδαίνας καὶ ὁ βασιλεὺς
καὶ ἑρμῆν καὶ ἰδαίνας καὶ ὁ βασιλεὺς
καὶ ἑρμῆν καὶ ἰδαίνας καὶ ὁ βασιλεὺς.

Απόλυτον αὐτοῖς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς
τὰς ἀγροὺς καὶ τὰς ἀγροὺς
καὶ τὰς ἀγροὺς καὶ τὰς ἀγροὺς
καὶ τὰς ἀγροὺς καὶ τὰς ἀγροὺς.

Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Δότε
αὐτοῖς ὑμεῖς φαγαί. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ,
Απελθόντες ἀγοράσατε πεντήκοντα
ἀρτάβας, καὶ δώμεν αὐτοῖς φαγαί,
καὶ δώμεν αὐτοῖς φαγαί.

Abierunt igitur, καὶ ἀπῆλθον. Eras. legit ἀπῆλθον, abiit, singulari numero. Aliter hoc legit Ver. interpres.
Turba, ὁ βασιλεὺς. Hoc non legit Verus interpres, neque etiam in veteribus codicibus reperimus.

Agnouerunt eum, ἐπὶ τῷ ὁ βασιλεὺς αὐτοῦ. In quatuor exemplaribus scriptum erat αὐτοῖς, eos: quod videtur legisse
Vetus interpres, quia noluit repetere tanquam superfluum. Pedibus, τῶν, Vulgata, Pedestres: id est πεζοί,
sicut etiam legitur in vetustis duobus exemplaribus. Erasmus, Pedestri itinere, ut subaudias ὁ βασιλεὺς. Et con-
ueniunt ad eum, καὶ ἀπῆλθον καὶ ἰδαίνας αὐτοῦ. In vno codice, pro καὶ ἀπῆλθον, scriptum erat αὐτοῖς, id est eo. Vetus autem
interpretum hoc membrum non legit. Cōplutenses verò pro ἀπῆλθον cōducunt, impresserunt ἵνα, venerunt.

Quum autem iam multus dies esset, καὶ ἡ ὥρα πολλὴ ἡμετέρος. Vulgata ad verbum, Et quum iam
hora multa foret: quæ versio est obscura & parum Latina. Dicunt enim Latini multum diem, non multam
horam. Cicero Attico, Multus sermo ad multum diem. Item Caesar, Multo die cognouit à suis montem tene-
ri. Itaque miror Erasmus sic maluisse interpretari, Et quum iam multum diei præterisset: id est, καὶ ἡ ὥρα
πολλὴ ἡμετέρος, vel ἡμετέρος ἡμετέρος. Iam multus dies est, ἡ ὥρα πολλὴ. Vulgata, Hora præterit: id est ὥρα
παρρησίου. Math. 14. b. 15. Erasmus, Multum temporis effluxit: quæ Græcis non respondent. Quoddam ex-
emplar pro ἡ, scriptum habebat articulum femininū.

Circumiacentes agros, καὶ τὰς ἀγροὺς καὶ τὰς ἀγροὺς. Hic videtur ὡς quodammodo degenerare in aduerbiū
paulo aliter tamē quàm supra hoc eodem capite versu 8, ubi veritum, In orbē, quoniam articulus nō habebat
adueniendum. Iam videtur ecliptica esse oratio, quam sic explere possis, καὶ τὰς ἀγροὺς καὶ τὰς ἀγροὺς: id est ἐκ τῶν
Vulgata verit, Proximam assidit τῷ ἑρμῆν, quod etiam scriptum erat in quodam exemplari. ὁ βασιλεὺς verò conuer-
sit agros potius quàm villas: id est ἀγροὺς: quæ de re diximus aliquid Math. 23. a. 5. Emant sibi panes: nam
quo vefecant non habent, ἀγοράσαντες ἵνα τῶν φαγῶν καὶ ἰδαίνας. Positum videtur ἵνα pro ὅτι. Vetus in-
terpres, Emant sibi cibos quos manducant. Nam etiam in quodam codice scriptum erat, ἀγοράσαντες ἵνα τῶν
φαγῶν.

Nam ut profecti emamus, ἀπῆλθοντες ἀγοράσαντες. Quamvis in nonnullis codicibus hæc periphrasis legatur
Dominū, existimō cū interrogante, tamē quā hæc à discipulis dicantur non inter se deliberantibus, sed alloquentibus
Dominū, existimō cū interrogacionis aut admirationis potius nota legi oportere. Est enim interrogatio, sed cū
admiratione, atque adeo cū ironia quadam coniuncta: quo dicendi genere vitur etiam quum indignan-
tes aliquid negamus nos facturos: ut supplere necesse sit quippiam, sicut hoc loco fecimus. Quod si ἀγοράσαν-
τες legas, & paulo potius ἀγοράσαντες, sicut etiam in duobus vetustis codicibus scriptum erat, subaudienda tantum e-
rit particula interrogans, quæ sæpe prætermittitur, adiuvante pronuntiationem accentuum: & ita cōuertemus,

ede-

admon. quod sequitur iudicium. Nonnulli tamen cum verbo *ἡμεῖς* hanc coniungunt, ut *ἐμὲ* propter acceptationem
Sed et in quodam codice scriptum invenimus, *καὶ ἡμῶν συνουσίαν αὐτῶν ἀποδοῦναι*, et in synagoga ipsorum ca-
demini: quae lectio profus confectum cum: *Matthæo 10. c. 17.* Et coram prædibz, *καὶ ἐπὶ ἡμεῖς*. In duo-
bus codicibus legitur, *καὶ ἐπὶ ἡμῶν ἡ*, sed et coram prædibz. Ponitur autem *ἐπὶ* pro Coram vel Ante, ut e-
tiam accipitur a *Tim. 6. c. 17.* *Siftentis, καὶ ἐπὶ αὐτῶν*. Vulgate, Stabitis. Aufemus, Ducentis, *ἐπὶ αὐτοῖς*, ut legi-
mur in Theophrasti commentariis. Sed hanc lectionem si sequamur, positum videbitur *καὶ ἡμῶν* pro *pro*

batur, in densissima tenebris delituisse. Nam quod de Dionysio illo refertur quem Arcopagitan vocant, apud me non minus fide caret quam multe alix fabule quæ eiusdem authoris nomen præferunt: & si uenerint fuisse hoc prodigium, esset proculdubio omnium astrologorum monimentis celebratum.

Καὶ τινες ἦσαν πρὸς τὸν αὐτὸν ἀκούσαντες, ἐλθόντες, ἰδοὺ, ἡλίας φωνή. Δεσμίαι δὲ εἰς, καὶ ἡμίσεις ἀνέστησαν, αἰετοὶς τε καὶ κελύβοι, ἐπέκειντο αὐτῷ. λέγων, Ἀφῆκε τὸ ἰδὼν καὶ ἐρχεται ἡλίας καὶ λήψεται αὐτόν. Οὐδὲ ἰησοῦς ἀφῆκε φωνὴν μεγάλην, ἐξέπνευσε.

Καὶ τὸ πνεῦμα ἔλαυνεν αὐτὸν εἰς δύο, ἀπὸ ἀνατολῆς ἕως ἑσπέρης. Ἰδὼν δὲ οὗτοι καὶ τὸ πνεῦμα ἔλαυνον αὐτὸν, ὅτι ἦσαν κραταίφες ἐξέπνευσαν, ἐκπνέοντες οὐρανὸν, ὡς ἡλίας Θεοῦ.

Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες δύο μακρόθεν θεωροῦσαι. ἓν αὐτῶν καὶ Μαρία ἡ Μαγδαλένη, καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου καὶ Ἰωσήφ, καὶ Σαλώμη.

Αἱ δὲ ὅτι ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ἦσαν δουλοῦν αὐτῶν, καὶ διηκόνου αὐτῶν, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἰνεῖσαι αὐτὰς αὐτῶν εἰς Ἱερουσόλυμα.

Καὶ ἦν ἡ ἡμέρα ἡμερῶν, (ἐπὶ τῷ παρὰ τὸν αὐτὸν, ὅτι παρὰ τὸν αὐτὸν)

Ἦσαν ἰωσήφ δὲ τῶν Αἰμαθαίων, βλαφῆμα βουλομένης αὐτῶν παρὰ τὸν αὐτὸν, καὶ βασιλείαν τῶν Θεοῦ, ἡμερῶν εἰσὶν ἡμερῶν, καὶ τῶν ἡμερῶν τῶν ἡμερῶν.

Οὐδὲ Πιλάτος ἐθαύμασεν εἰς ἑαυτὸν, καὶ παρὰ τὸν αὐτὸν τὸν ἡμερῶν, καὶ παρὰ τὸν αὐτὸν τὸν ἡμερῶν.

Et quidam adstantium quibus audissent dicebant, Ecce, Eliā vocat. Cucurrit autem quidam, & impleta sponsa aceto, & circumposita calamo, dedit ei potum, dicens, Sinite: videmus autem veniat Elias ad detrahendū eū. Iesus autem emissā voce magna, expiravit.

Et aulicum templi filium est in duas partes, a summo. Vique ad imum. Quum vidisset autem Centurio qui additabat ipse ex aduerso, cum ita emissio clamore expirasse, dixit, Verē homo iste Filius erat Dei.

Erant autem etiā & mulieres procul spectantes: inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Iacobi parui & Ioseph mater, & Salome.

Quæ, etiam quum esset in Galilæa, sequute fuerant eum, & ministraverāt ei, alixque multe quæ simul cum eo ascendebant Hierosolyma.

Quum autem serum diei iā esset, (quoniam erat parasceue, hoc est, antefabbathum)

Veniens Ioseph ortus ex Arimathæa, honestus Senator, qui & ipse expectabat regnum Dei, fidenti animo introiit ad Pilatum, & petiit corpus Iesu.

Pilatus autem miratus est, si iam mortuus esset: & aduocato

turæ propter, ut reddi obseruauit Erasmus. Iam dudum, πολὺ. Vulgata, iam, id est: quod etiam testatur Erasmus scriptum esse in nonnullis exemplaribus, & c.

Καὶ τὸ πνεῦμα ἔλαυνεν αὐτὸν εἰς δύο, ἀπὸ ἀνατολῆς ἕως ἑσπέρης. Ἰδὼν δὲ οὗτοι καὶ τὸ πνεῦμα ἔλαυνον αὐτὸν, ὅτι ἦσαν κραταίφες ἐξέπνευσαν, ἐκπνέοντες οὐρανὸν, ὡς ἡλίας Θεοῦ. Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες δύο μακρόθεν θεωροῦσαι. ἓν αὐτῶν καὶ Μαρία ἡ Μαγδαλένη, καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου καὶ Ἰωσήφ, καὶ Σαλώμη. Αἱ δὲ ὅτι ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ἦσαν δουλοῦν αὐτῶν, καὶ διηκόνου αὐτῶν, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἰνεῖσαι αὐτὰς αὐτῶν εἰς Ἱερουσόλυμα. Καὶ ἦν ἡ ἡμέρα ἡμερῶν, (ἐπὶ τῷ παρὰ τὸν αὐτὸν, ὅτι παρὰ τὸν αὐτὸν)

Centurione, interrogauit eum an iam dudum mortuus fuisset. Et re cognita ex Centurione, donauit corpus ipsi Ioseph. Is autem emit sindonem, & detrahit eum inuoluit sindone: deposuitque in monumento quod erat excisum ex petra: & aduoluit saxum ad ostium monumenti. Maria Magdalene verò & Maria Ioseph mater, spectabant vbi poneretur.

Καὶ αὐτὸν ἐλάυνον δύο, ἀπὸ ἀνατολῆς ἕως ἑσπέρης. Ἰδὼν δὲ οὗτοι καὶ τὸ πνεῦμα ἔλαυνον αὐτὸν, ὅτι ἦσαν κραταίφες ἐξέπνευσαν, ἐκπνέοντες οὐρανὸν, ὡς ἡλίας Θεοῦ.

CAP. XVI. Et quum transisset sabbatum, Maria Magdalene, & Maria Iacobi mater, & Salome emerunt aromata, ut venientes vngerent eum.

Καὶ αὐτὸν ἐλάυνον δύο, ἀπὸ ἀνατολῆς ἕως ἑσπέρης. Ἰδὼν δὲ οὗτοι καὶ τὸ πνεῦμα ἔλαυνον αὐτὸν, ὅτι ἦσαν κραταίφες ἐξέπνευσαν, ἐκπνέοντες οὐρανὸν, ὡς ἡλίας Θεοῦ.

Itaque valde mane, primis diebus hebdomadis venit ad monumentum, exorto sole.

Καὶ αὐτὸν ἐλάυνον δύο, ἀπὸ ἀνατολῆς ἕως ἑσπέρης. Ἰδὼν δὲ οὗτοι καὶ τὸ πνεῦμα ἔλαυνον αὐτὸν, ὅτι ἦσαν κραταίφες ἐξέπνευσαν, ἐκπνέοντες οὐρανὸν, ὡς ἡλίας Θεοῦ.

Quis dicebantque inter se, Quis deuoluit nobis lapidem ab ostio monumenti?

Καὶ αὐτὸν ἐλάυνον δύο, ἀπὸ ἀνατολῆς ἕως ἑσπέρης. Ἰδὼν δὲ οὗτοι καὶ τὸ πνεῦμα ἔλαυνον αὐτὸν, ὅτι ἦσαν κραταίφες ἐξέπνευσαν, ἐκπνέοντες οὐρανὸν, ὡς ἡλίας Θεοῦ.

Et intuitæ, conspiciunt lapidem esse deuolutum: nam erat magnus valde.

Καὶ εἰσδύναντες εἰς τὸ μνημεῖον, εἶδον νεανίσκον νεῦρον ἐν τοῖς δεξιῶν, περιβεβλημένον σάβην λευκήν, καὶ ἔχερα μνημεῖον.

Ingressæ igitur in monumentum, viderunt iuuenem sedentem ad dextram, amictum stola candida: & expauerunt.

46 Sindonem, σινδὼν: id est sibi, lintheum, ut intelligimus ex Iohan. 19. g. 40.

Exorto, ἀνατολῆς. Quomodo hæc inter se consentiant, iam pridem à multis queritur. Nam si orto sole venerunt ad sepulchrum, cur dixit αὐτῶν παρὰ τὸν αὐτὸν: & Lucas etiam, ἔρχονται βασιλεῖς: id est: profundio diluculo: & rursum Iohannes, σινδὼν ἐν τῷ σῶματι, hoc est, quum adhuc tenebræ essent: Ad hoc igitur respondere solet, scilicet quidem mane profectas esse, sed ad sepulchrum non ita manè peruenisse. Atqui Euangelistæ, ac præsertim Iohannes, omnino videntur indicare illud ipsum momentum quo peruenerunt ad sepulchrum, deinde oportuisset procul ab vrbe distitum esse monumentum, si quum ante lucem exissent, nonnulli post ortum solis peruenissent. Nam quod rursus excipiunt nonnulli, mulieres militem peruenisse, id est: peruenisse ad sepulchrum, sola consuetudo nescit. Ego igitur, quod ad me attinet, deprauiatum esse hunc locum existimo. Germanæ autem lectionis vestigia adhuc in hoc codice, in quo scriptum erat, ἐν τῷ σῶματι, id est: in monumento positum sit, videntur videlicet soristo. Videbat enim commodè verū non posse, orto iam sole. At ego suspicor omissionem particule αὐτῶν, quum scripserit Marcus, ἔρχονται βασιλεῖς: id est: nonnulli Matthæi, τῶν δεξιῶν, & Lucas, ἔρχονται βασιλεῖς, & Iohannes, σινδὼν ἐν τῷ σῶματι, ut omnes inter se optime consentiant. Neque verò hic duntaxat omitti egi negans particula αὐτῶν, sed etiam suprâ Matth. 8. d. 30, si quis cum locū diligenter consideret. Quod si placet integram veterem lectionem seruare, interpretari licebit, Adhuc oriente sole, quasi scriptum sit αὐτῶν παρὰ τὸν αὐτὸν: ut intelligamus mulieres sub primam auroram venisse. Nam certe placuit nihil proflus mutare, ut suum cuique iudicium liberum maneat.

47 Intuitæ, ἀνατολῆς, id est: ἀνατολῆς, id est: in monumentum, in qua excisum erat sepulchrum.

Cap. XVI. Et quum transisset sabbatum, Maria Magdalene, & Maria Iacobi mater, & Salome emerunt aromata, ut venientes vngerent eum. Itaque valde mane, primis diebus hebdomadis venit ad monumentum, exorto sole. Et intuitæ, conspiciunt lapidem esse deuolutum: nam erat magnus valde. Ingressæ igitur in monumentum, viderunt iuuenem sedentem ad dextram, amictum stola candida: & expauerunt.

Cap. XVI. Et quum transisset sabbatum, Maria Magdalene, & Maria Iacobi mater, & Salome emerunt aromata, ut venientes vngerent eum. Itaque valde mane, primis diebus hebdomadis venit ad monumentum, exorto sole. Et intuitæ, conspiciunt lapidem esse deuolutum: nam erat magnus valde. Ingressæ igitur in monumentum, viderunt iuuenem sedentem ad dextram, amictum stola candida: & expauerunt.

Et intuitæ, conspiciunt lapidem esse deuolutum: nam erat magnus valde. Ingressæ igitur in monumentum, viderunt iuuenem sedentem ad dextram, amictum stola candida: & expauerunt.

Ceterum *decalogus* non conuerti Ceteritadinem, cum Erasmo, (nam hoc vocabulum apud idoneos auctores non legit) sed veritatem, id est *decalogum*, cum Vetere interprete, quauis firmitate proprie delectat. Neque enim hic queritur (opinor) quam firma, sed quam vera sit Evangelii doctrina: quæ duo vt separari vix possint, distinguunt tamen debent.

Erausm. *decalogus* non conuerti Ceteritadinem, cum Erasmo, (nam hoc vocabulum apud idoneos auctores non legit) sed veritatem, id est *decalogum*, cum Vetere interprete, quauis firmitate proprie delectat. Neque enim hic queritur (opinor) quam firma, sed quam vera sit Evangelii doctrina: quæ duo vt separari vix possint, distinguunt tamen debent.

Hoc autem dicitur in *decalogo* *decalogus* non conuerti Ceteritadinem, cum Erasmo, (nam hoc vocabulum apud idoneos auctores non legit) sed veritatem, id est *decalogum*, cum Vetere interprete, quauis firmitate proprie delectat. Neque enim hic queritur (opinor) quam firma, sed quam vera sit Evangelii doctrina: quæ duo vt separari vix possint, distinguunt tamen debent.

Kaj *decalogus* non conuerti Ceteritadinem, cum Erasmo, (nam hoc vocabulum apud idoneos auctores non legit) sed veritatem, id est *decalogum*, cum Vetere interprete, quauis firmitate proprie delectat. Neque enim hic queritur (opinor) quam firma, sed quam vera sit Evangelii doctrina: quæ duo vt separari vix possint, distinguunt tamen debent.

Erausm. *decalogus* non conuerti Ceteritadinem, cum Erasmo, (nam hoc vocabulum apud idoneos auctores non legit) sed veritatem, id est *decalogum*, cum Vetere interprete, quauis firmitate proprie delectat. Neque enim hic queritur (opinor) quam firma, sed quam vera sit Evangelii doctrina: quæ duo vt separari vix possint, distinguunt tamen debent.

Diebus, *decalogus* non conuerti Ceteritadinem, cum Erasmo, (nam hoc vocabulum apud idoneos auctores non legit) sed veritatem, id est *decalogum*, cum Vetere interprete, quauis firmitate proprie delectat. Neque enim hic queritur (opinor) quam firma, sed quam vera sit Evangelii doctrina: quæ duo vt separari vix possint, distinguunt tamen debent.

In conspectu, *decalogus* non conuerti Ceteritadinem, cum Erasmo, (nam hoc vocabulum apud idoneos auctores non legit) sed veritatem, id est *decalogum*, cum Vetere interprete, quauis firmitate proprie delectat. Neque enim hic queritur (opinor) quam firma, sed quam vera sit Evangelii doctrina: quæ duo vt separari vix possint, distinguunt tamen debent.

Vit diebus Herodis illius regis Iudæe Sacerdos quidam nomine Zacharias, ex vice Abiæ vxor verò ipsius erat ex filiabus Aaron, & nomen eius Elisabeth.

Erant autem iusti ambo in conspectu Dei, incencentes in omnibus mandatis & constitutionibus Domini inculpate.

Nec erat ipsis proles, eo quod esset Elisabeth sterilis, & ambo prouentiam essent atate.

Factum est autem quum is sacerdotio fungeretur in ordine vicis suæ ante Deum,

Vit in diebus Herodis regis Iudæe Sacerdos quidam nomine Zacharias, ex vice Abiæ vxor verò ipsius erat ex filiabus Aaron, & nomen eius Elisabeth.

Erant autem iusti ambo ante Deum, incencentes in omnibus mandatis & constitutionibus Domini inculpate.

Nec erat ipsis proles, eo quod esset Elisabeth sterilis, & ambo prouentiam essent atate.

Factum est autem quum is sacerdotio fungeretur in ordine vicis suæ ante Deum,

Inculpate, *decalogus* non conuerti Ceteritadinem, cum Erasmo, (nam hoc vocabulum apud idoneos auctores non legit) sed veritatem, id est *decalogum*, cum Vetere interprete, quauis firmitate proprie delectat. Neque enim hic queritur (opinor) quam firma, sed quam vera sit Evangelii doctrina: quæ duo vt separari vix possint, distinguunt tamen debent.

Kaj *decalogus* non conuerti Ceteritadinem, cum Erasmo, (nam hoc vocabulum apud idoneos auctores non legit) sed veritatem, id est *decalogum*, cum Vetere interprete, quauis firmitate proprie delectat. Neque enim hic queritur (opinor) quam firma, sed quam vera sit Evangelii doctrina: quæ duo vt separari vix possint, distinguunt tamen debent.

Erausm. *decalogus* non conuerti Ceteritadinem, cum Erasmo, (nam hoc vocabulum apud idoneos auctores non legit) sed veritatem, id est *decalogum*, cum Vetere interprete, quauis firmitate proprie delectat. Neque enim hic queritur (opinor) quam firma, sed quam vera sit Evangelii doctrina: quæ duo vt separari vix possint, distinguunt tamen debent.

Visus autem est ei Angelus Domini, stans ad dextram altaris suffusus.

Et Zacharias eo viso turbatus est, & pavor incidit in eum.

Dixit autem ei Angelus, Ne time Zacharia. Nam exaudita est deprecatio tua: vxorque tua Elisabeth gignet tibi filium, & vocabis nomen eius Iohannem.

Erit tibi gaudium & exultationi, multique super eius natiuitate gaudebunt.

Erit enim magnus in conspectu Domini, & vinu siceram que non bibet: & Spiritu sancto implebitur etiam a tempore matris suæ.

Sortitus est illi, *decalogus* non conuerti Ceteritadinem, cum Erasmo, (nam hoc vocabulum apud idoneos auctores non legit) sed veritatem, id est *decalogum*, cum Vetere interprete, quauis firmitate proprie delectat. Neque enim hic queritur (opinor) quam firma, sed quam vera sit Evangelii doctrina: quæ duo vt separari vix possint, distinguunt tamen debent.

Gaudium, *decalogus* non conuerti Ceteritadinem, cum Erasmo, (nam hoc vocabulum apud idoneos auctores non legit) sed veritatem, id est *decalogum*, cum Vetere interprete, quauis firmitate proprie delectat. Neque enim hic queritur (opinor) quam firma, sed quam vera sit Evangelii doctrina: quæ duo vt separari vix possint, distinguunt tamen debent.

Secundum ritum functionis sacerdotalis, sortitus est iustum facienti facienti, postquam ingressus esset in templum Domini.

Et tota multitudo populi foris precabatur tempore suffusus.

Visus autem est ei Angelus Domini, stans ad dextram altaris suffusus.

Et Zacharias eo viso turbatus est, & pavor incidit in eum.

Dixit autem ei Angelus, Ne time Zacharia. Nam exaudita est deprecatio tua: vxorque tua Elisabeth gignet tibi filium, & vocabis nomen eius Iohannem.

Erit tibi gaudium & exultationi, multique super eius natiuitate gaudebunt.

Erit enim magnus in conspectu Domini, & vinu siceram que non bibet: & Spiritu sancto implebitur etiam a tempore matris suæ.

Inculpate, *decalogus* non conuerti Ceteritadinem, cum Erasmo, (nam hoc vocabulum apud idoneos auctores non legit) sed veritatem, id est *decalogum*, cum Vetere interprete, quauis firmitate proprie delectat. Neque enim hic queritur (opinor) quam firma, sed quam vera sit Evangelii doctrina: quæ duo vt separari vix possint, distinguunt tamen debent.

Καὶ ἔτι Μαρία, Μεγαλὴ καὶ ἡ **46** **Tunc ait Maria, Magnificat** **46** **Et ait Maria, Magni-**
καὶ τὸ Κύριον, **47** **Exultat spiritus meus** **47** **Exultat spiritus**
καὶ ἡ ἁγία πνεύμα μου **48** **Quia respexit humilem an-** **48** **Quia respexit humi-**
τὴν δούλην αὐτοῦ. ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τῆς νῦν **49** **Quia magnificet mecum** **49** **Quia magnificet mecum**
μακαριοῦσθε πάντες οἱ ἡμέρας **50** **Et cuius misericordia** **50** **Et cuius misericordia**
ὅτι ἐποίησέν μοι μεγάλα ὁ δυνάστης **51** **Porte facinus fecit brachio** **51** **Porte facinus fecit brachio**
καὶ ἀγίων δόξα αὐτοῦ. **52** **Detrahit potentes** **52** **Detrahit potentes**
καὶ ἔλαος αὐτοῦ εἰς ἡμέρας ἡμετέρας **53** **Esurientes implevit** **53** **Esurientes implevit**
φροδύμοις αὐτοῦ. **54** **Suscepit israel** **54** **Suscepit israel**
ἐκποίησεν χάριτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ. **55** **Prout loquutus est** **55** **Prout loquutus est**
δικασκόντων τῶν φαρμακῶν διαβολῆς αὐτοῦ. **56** **Manifestum autem** **56** **Manifestum autem**
46 Magnificat, μεγαλύνει **46** **Magnificat, μεγαλύνει**
47 Exultat, ἡγαυιάσθη **47** **Exultat, ἡγαυιάσθη**
48 Quia respexit, ὅτι ἐπέβλεψεν **48** **Quia respexit, ὅτι ἐπέβλεψεν**
49 Quia magnificet, ὅτι ἐποίησεν **49** **Quia magnificet, ὅτι ἐποίησεν**
50 Et cuius misericordia, ἡ ἐκείνης **50** **Et cuius misericordia, ἡ ἐκείνης**
51 Porte facinus, ὅτι ἐποίησεν **51** **Porte facinus, ὅτι ἐποίησεν**
52 Detrahit potentes, ὅτι ἐποίησεν **52** **Detrahit potentes, ὅτι ἐποίησεν**
53 Esurientes implevit, ὅτι ἐποίησεν **53** **Esurientes implevit, ὅτι ἐποίησεν**
54 Suscepit israel, ὅτι ἐποίησεν **54** **Suscepit israel, ὅτι ἐποίησεν**
55 Prout loquutus est, ὅτι ἐποίησεν **55** **Prout loquutus est, ὅτι ἐποίησεν**
56 Manifestum autem, ὅτι ἐποίησεν **56** **Manifestum autem, ὅτι ἐποίησεν**

46 Magnificat, μεγαλύνει **46** **Magnificat, μεγαλύνει**
47 Exultat, ἡγαυιάσθη **47** **Exultat, ἡγαυιάσθη**
48 Quia respexit, ὅτι ἐπέβλεψεν **48** **Quia respexit, ὅτι ἐπέβλεψεν**
49 Quia magnificet, ὅτι ἐποίησεν **49** **Quia magnificet, ὅτι ἐποίησεν**
50 Et cuius misericordia, ἡ ἐκείνης **50** **Et cuius misericordia, ἡ ἐκείνης**
51 Porte facinus, ὅτι ἐποίησεν **51** **Porte facinus, ὅτι ἐποίησεν**
52 Detrahit potentes, ὅτι ἐποίησεν **52** **Detrahit potentes, ὅτι ἐποίησεν**
53 Esurientes implevit, ὅτι ἐποίησεν **53** **Esurientes implevit, ὅτι ἐποίησεν**
54 Suscepit israel, ὅτι ἐποίησεν **54** **Suscepit israel, ὅτι ἐποίησεν**
55 Prout loquutus est, ὅτι ἐποίησεν **55** **Prout loquutus est, ὅτι ἐποίησεν**
56 Manifestum autem, ὅτι ἐποίησεν **56** **Manifestum autem, ὅτι ἐποίησεν**

καὶ τὸ

καὶ τὸ

καὶ τὸ

καὶ τὸ

καὶ τὸ

καὶ τὸ

καὶ τὸ

καὶ τὸ

καὶ τὸ

καὶ τὸ

καὶ τὸ

καὶ τὸ

καὶ τὸ

καὶ τὸ

καὶ τὸ

καὶ τὸ

καὶ τὸ

καὶ τὸ

καὶ τὸ

καὶ τὸ

καὶ τὸ

καὶ τὸ

Ποιῶσα ἔλεος μὲν τῷ πατρί τῷ ἰσχυρῷ, 72 *Ve videretur misericordia*
 καὶ μακάριον διαθήκῃς ἀγάπης αὐτοῦ. *erga patres nostros, ac memor*
 Ὅρα δὲ ὁ ἄριστος Ἀβραάμ τῷ 73 *esse Testamenti sui sancti*
 πατρί τῷ ἰσχυρῷ, τῷ δυνάμει μόνῳ, *Abrahamo patri nostro, nimirum*
 Ἀφ' οὗ, ἐκ χειρὸς τοῦ ἰσχυροῦ 74 *se daturum nobis,*
 ἰσχυροῦ, λατρεῖν αὐτῷ. *Ve sine metu, et manu inimicorum*
 Εἰ οὖν οὕτως καὶ διακονοῦντες 75 *eorum nostrorum liberati, seruimus ipsi*
 αὐτῷ, πῶς αὐτῷ ἡμεῖς τῷ ἰσχυρῷ. *Cum sanctitate & iustitia*
 Καὶ σὺ παῖδόν σου, ὡς φησὶν ὁ 76 *in ipso conspectu, cunctis diebus*
 κληρονομῶν. ὡς φησὶν ὁ 77 *vitar nostrae.*
 τῷ δυνάμει ἡμεῖς οὖν οὕτως. *Tu verò puerule, Propheta*
 αὐτῷ, ἐκ χειρὸς τοῦ ἰσχυροῦ. *Altissimi vocaberis: praeibis*
 τῷ δυνάμει ἡμεῖς οὖν οὕτως. *enim ante faciem Domini, ut*
 τῷ δυνάμει ἡμεῖς οὖν οὕτως. *pares vias eius.*
 τῷ δυνάμει ἡμεῖς οὖν οὕτως. *Et des cognitionem salutis*
 αὐτῷ, ἐκ χειρὸς τοῦ ἰσχυροῦ. *populo eius, per remissionem*
 αὐτῷ, ἐκ χειρὸς τοῦ ἰσχυροῦ. *peccatorum ipsorum.*
 αὐτῷ, ἐκ χειρὸς τοῦ ἰσχυροῦ. *Propter viscera misericordiae*
 αὐτῷ, ἐκ χειρὸς τοῦ ἰσχυροῦ. *78 per misericordiam*
 αὐτῷ, ἐκ χειρὸς τοῦ ἰσχυροῦ. *79*

solent matres complecti sua viscera: id est suos matres, quae interpretatio sensum eundem gignit atque super-
 ior. Sed videtur hic adumbrare Zachariam Christi matrem, qui ex ipso Patris sinu ad nos missus est. Est igitur
 magna vis huius Hebraismi: quem idcirco libenter retinimus, & supra etiam attigimus, quoniam explicamus
 verbum ἀγαπᾷν, quod respondet Hebraeorum verbo אהב. Ceterum Vulgata & Erasmi conuer-
 tunt per viscera: id est ἡμῶν, quoniam, quod ad sententiam attinet, exiguum est in istis discrimen,
 nisi quoniam sublimius distinguenda sunt causa salutis nostrae.

Θεὸς ἡμῶν, ἐκ χειρὸς τοῦ ἰσχυροῦ. 72 *Dei nostri, quibus inuiscit nos*
 κατὰ τὴν ἐκείνου. *Germen ex alto:* *Dei nostri, in quibus inuiscit nos*
 Ἐπιφανὴς οὖν ἐκ σκότους καὶ σκία 73 *illuminaretis qui in tenebris*
 ἔσθε, καὶ ἐκ σκότους καὶ σκία 74 *& vmbra mortis positi sunt, ad*
 κατὰ τὴν ἐκείνου. *dirigendos pedes nostros in*
 κατὰ τὴν ἐκείνου. *viam paucis.*
 κατὰ τὴν ἐκείνου. *Ipsae autem puerulus cresce-*
 κατὰ τὴν ἐκείνου. *bat & corroborabatur Spiritu:*
 κατὰ τὴν ἐκείνου. *suique in desertis ad eum us-*
 κατὰ τὴν ἐκείνου. *que diem quo se ostenderet apud*
 κατὰ τὴν ἐκείνου. *Israel.*

Κεφάλαιον β'. *CAP. II.* *CAP. II.*
 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, 1 *Factum est autem, diebus il-*
 ἔτι καὶ Ζαχαρίας κατὰ τὴν 2 *lis, factum est autem in diebus illis,*
 Αὐγούστου, ἀναρχαίαν κατὰ τὴν 3 *ut describeretur in Caesare*
 οὐρανῶν. *Augusto, ut describeretur in to-*
 (Αὐτὴ ἡ ἀναρχαία, ὡς φησὶν ὁ 4 *terra.*
 ἡμῶν οὐρανῶν, κατὰ τὴν 5 *Factum est autem in diebus illis,*
 οὐρανῶν, κατὰ τὴν 6 *ut describeretur in Caesare*
 οὐρανῶν, κατὰ τὴν 7 *Augusto, ut describeretur in to-*
 οὐρανῶν, κατὰ τὴν 8 *terra.*

Dei nostri, in quibus inuiscit nos
 illuminaretis qui in tenebris
 & vmbra mortis positi sunt, ad
 dirigendos pedes nostros in viam
 paucis.
 Ipsae autem puerulus cresce-
 bat & corroborabatur Spiritu:
 suique in desertis ad eum us-
 que diem ostensionis
 suae ad Israel.

72 Ve videretur misericordia erga patres nostros, ac memor esse Testamenti sui sancti Abrahamo patri nostro, nimirum se daturum nobis, Ve sine metu, et manu inimicorum nostrorum liberati, seruimus ipsi Cum sanctitate & iustitia in ipso conspectu, cunctis diebus vitae nostrae. Tu verò puerule, Propheta Altissimi vocaberis: praeibis enim ante faciem Domini, ut pares vias eius. Et des cognitionem salutis populo eius, per remissionem peccatorum ipsorum. Propter viscera misericordiae 78 per misericordiam 79

14 Et regressus est Iesus
in virtute spiritus in Ga
lileam: et fama exiit
per uniuersam regionē
de illa.

15 Et ipse docebat in synagoga eorum: et magnificabatur ab omnibus.

ubi erat meritis: ex m-
erant secundum consue ioh
tudinem suam die sabbat

17 Et traditus est illi li-
ber Esaiæ prophetiæ. Es-
aiæ renouavit librum, inue-

18 Spiritus Domini su-
per me, propter quod un-
xit me, evangelizare pau-
peribus misit me, sanare

conteritos corde, prædica-
re captivis remissionem,
et cæcis usum: dimitte-
re confractos in remis-
sionem.

19 Prædicare annum ac-
ceptionis, et diem retri-

nterpres. Est enim enal
phreant cum partici-

um aperuisset. Est au-
tem erant distinctis foliis
cos, seu quod umbilici

et vertit Vetus interpres,
esse quod Græci *per* *ta* vo-
ptam esse metaphoram
sed *en* *per* *or*. vt videatur po-
ideatur esse id *en* *per* *or* apud

Tradita est, *et deditur*
 us mundi, Ioh. 2. v. 3, & 16.
 cario duncaxat, & quidē
 Græcis, nisi pro *virtu* scri-

adoraueris coram me. ¹
pronomine, vt saepe ²
vbi, quam muror seruata
ferretur enim ad verbum
in vno codice addim e
illi ostentabat ex monti
aspici possit vniuersus mun
date Sagan subiecta regio
ed pro ³ in omnibus
culo, vt conuertas ⁴

terum in vulgata editio-
nis & apud Theophylactum
memini. Servius

ta apparent.
 ed dny. Verum quod
 ionem, quod non vide-
 m, *κ'α' α'λ'ι'ς*. Vulgata,
 mus observat in anno-
 os emittam in liberta-
 necesse est vt vel reduci

uis Hebræa cum Græcis
colligi potest. Eusebius
tamen hæc addidit,
ad marginem editio-
ratio, Aquila puta, auc-
tarii deinde hæc omnia
quibus Septuaginta

sicut etiā interpreta-
tū significare dicitur, id
est multo maiore habere
potē quā quipiā vel nō
posse illustrari, petimus
ut hanc quoque alioquin non
nē dissimilamus inter
. Poterat autem quis-
Hebraiz legitor mpa
deus quid est V

in utroque agatur de
apicem detrudere.

deinceps ut exposuit Erasium Vetere interprete. Multis. De erat in octavo exemplari, neque est in editione Vulgata.

Ut autem appropinquavit portae civitatis, ecce, defunctus efferebatur, qui vigenitus erat matri suae, & ipsi quidem viduæ turbæque civitatis multa erat cum ea.

Et Dominus eam intuitus, misericordia commotus est super ea, & dixit, Ne fletis. Quumque accessisset, tetigit loculum: (si verò qui portabant, subfisterunt) & dixit, Adolecens, tibi dico, surge.

Tunc refedit qui fuerat mortuus, & cepit loqui: & ille dedit eum matri suæ.

Cepit autem omnes timorē & glorificabant Deum, dicentes, Certè Propheta magnus surrexit inter nos, & certè Deus respexit populum suum.

Peruenitque iste de eo sermo in totam Iudæam, & in totam regionem circumiacentem.

Et annuntiavit Iohanni discipuli ipsius de his omnibus, qui convocatos duos quosdam & discipulis suis.

Misit ad Iesum, dicens, Tūne is es qui venturus erat, an alium expectabimus?

Quum igitur venissent ad eum viri illi, dixerunt, Iohannes Baptista misit nos ad te, dicens, Tūne is es qui venturus erat, an alium expectabimus?

Et autē hora multos sanavit à morbis & flagellis & spi-

ritibus malis: & cæcis multis visum gratificatus est.

Et respondens Iesus dixit eis, Profecti annuntiate Iohanni quæ vidistis & audistis: cæcos visum recipere, claudos ambulare, leprosos purgari, surdos audire, mortuos excitari, pauperibus euangelizari.

Et beatus est quicumque non fuerit offensus in me. Et quum abiissent nuntii Iohannis, cepit de Iohanne dicere ad turbam, Quid existis in deserto ut spectaretis? arundinem quæ vento agitur?

Sed quid existis ut videretis? hominem mollium vestimentis amictum? ecce, qui vestitu honorifico & luxu utitur, sunt in palatibus regum.

Sed quid existis ut videretis? Prophetam? certe dico vobis, etiam amplius quàm prophetam.

Hic est de quo scriptum est, Ecce, mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam coram te.

Nam dico vobis, inter eos qui gignuntur à mulieribus, nemo est maior Propheta Iohanne Baptista: sed qui minimus est in regno Dei, maior est eo.

Et hi auditis, totus populus & publicani iustificaverunt Deum, qui baptizati fuerant baptismo Iohannis.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Matthei. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 4

Οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νομοὶ τῶν
βουλήν τῃ Θεῷ ἠθέτησαν εἰς ἐαυτοὺς,
μη βαπτίζοντες ἑαυτοὺς.

Εἶπε δὲ ὁ Κύριος, Τίνι οὖν ὁμοιωσά-
μαι ὑμᾶς ὡς ἄνθρωποι; ὡς ἄνθρωποι; καὶ
ὡς ἄνθρωποι;

Ομοῖοι εἰσι παιδοῖς ὡς ἐγὼ ἀγροῶ-
ν καὶ κτηνῶν, καὶ περὶ σπυριτοῦ ἀλλή-
λοις, καὶ λέγουσιν, Ἡ λύστα μὲν ὁ μῦν, καὶ
ὁ κύριος ἀγροῶν ἐστὶν. Ὁ δὲ Κύριος λέγει,
Ὅτι ἐκράναται.

Ελάλησε δὲ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστῆς
μὴτε ἄρτον ἐσθῆναι, μὴτε οἶνον πίνειν· καὶ
λέγετε, Δαίμονιον ἔχει.

Ελάλησε ὁ ὅρις τῶν αἰσθησάτων ἐσθῆναι
καὶ πίνειν· καὶ λέγετε, Ἰδοὺ αἰσθησάμενος
φάρμακον καὶ οἰνοποσίας, πλῆθυνεν ἡ φωνὴ
αὐτοῦ.

Καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία αὐτοῦ τῷ πνεύ-
ματι αὐτοῦ πᾶν τὸν καιρὸν.

Ἡρώδης δὲ τις αὐτοῦ τῷ Φαρισαίῳ Ἰνᾶ
φάρμακον μετ' αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν
οἶκον τῶν Φαρισαίων, ἀνέκλινεν.

Καὶ ἰδὼν ἡ γυνὴ ὅτι τῇ πόλει ἦν
αὐτῷ παῖς, ἐπὶ τὴν πόλιν ὅτι αὐτῷ παῖς
τῇ οἰκίᾳ τῶν Φαρισαίων καὶ μισοῦσιν αὐτὸν
βαπτιστῶν.

Καὶ αὐτὸς τῶν πόδας αὐτοῦ ὁ-
ποῖον χλαῖον, ἥρατον βρεῖαν τῶν πό-
δας αὐτοῦ· τῶν δακτύλων, καὶ τοῦ σπέρματος
τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὁρῶντες, καὶ κα-
τεφίλιντο τῶν πόδας αὐτοῦ, καὶ ἡλῆθεν τὸ
μύρον.

Pharisei autem & Legis in-
terpretes consilium Dei recee-
runt : adversus semetipsos, non
baptizati ab eo.

¶ Dixit autem Dominus, Cui
ergo assimilabo homines na-
tionis istius : & cui rei similes
sunt ?

Similes sunt puerulis seden-
tibus in foro, & qui acclamant
alii aliis, & dicunt, Cecinimus
vobis tibiis, & non saltatis : la-
mentati sumus vobis, & non
flevistis.

Venit enim Iohannes Bapti-
sta, neque edens panem, neque
bibens vinum : & dicitis, Dæmo-
nium habet.

Venit Filius hominis edens
ac bibens, & dicitis, Ecce ho-
mo edax & vini potor, amicus
publicanorum ac peccatorum.

Sed iustificata est sapientia
a filiis suis : omnibus.

Rogavit autem eum quidā ex
Phariseis : ut cum ipso vesse-
retur : itaque ingressus domum
Pharisei, discubuit.

Et ecce mulier quæ fuerat in
urbe peccatrix, quum cognov-
isset cum accubuisse in domo
Pharisei, allato alabaistro un-
guenti,

¶ Et stans apud pedes eius re-
tro, flexis cœpit lacrymis rigare
pedes eius, & capillis capitis sui
extergebat, & deosculabatur
pedes eius, & vnguento vnge-
bat.

Pharisei autem ex Le-
gis periti consilium Dei
reciperunt in semet-
ipsis, non baptizati ab eo.

¶ Dixit autem Dominus,
Cui ergo similes dicam
homines gentium istius : &
cui rei similes sunt ?

Similes sunt pueris se-
dentibus in foro, qui lo-
quentibus ad invicem,
et dicentibus, Canamus
vobis tibia, et non sa-
ltantes : lamentati sumus
vobis, et non ploravimus.

Venit autem Iohannes
Baptista, neque man-
dens panem, neque bi-
bens vinum : et dicitis,
Dæmonium habet.

Venit Filius hominis
manducans et bibens : et
dicitis, Ecce homo edax
et vini potor, et amicus
publicanorum et peccatorum.

Sed iustificata est sapi-
entia ab omnibus filiis suis.

Rogabat autem illum
quidam de Phariseis ut
manducaret cum illis : et
ingressus domum Pha-
risei, discubuit.

Et ecce mulier quæ
erat in urbe peccatrix, et
cognovisset eum accu-
buisse in domo Pharisei,
allavit alabastrum un-
guenti.

¶ Et stans retro foras
deus eius, lacrymis co-
epit rigare pedes eius : et
capillis capitis sui ter-
gebat, et osculabatur pe-
des eius, et vnguento un-
gebat.

hoc loco, sed nihil aliud declarat quam
hoc loco colligit, eorum tam alit
fuisse extructum ut illos attigerit
accumbentis pedes.

¶ Idem δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλεσθεὶς κα-
λεσθεὶς αὐτὸν, λέγων, Οὐκ εἰς τὸ
καθεστῆναι, ἀνέσκαθεν αὐτὸς καὶ ποταπὴ
ἡ γυνὴ ἥτις ἀπέντα αὐτῷ : ὅτι αὐτῷ πα-
λὸς ἔστι.

Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε, ποῦ
αὐτοῦ, Σίμων, ἔχω σοὶ τι εἰπεῖν. Ὁ δὲ
αὐτὸς ἀποκρίσας λέγει, Εἰπέ.

Δύο χρεωφύλαται ἔσαν διατρεῖν ἑα-
ντοῦ, εἰς ὧν ἑκάστη δίδουσα πενταχόσια, ὅς
ἐπερὶ πεντήκοντα.

Μὴ ἐχόντων δὲ αὐτῷ ἀποδοῦναι, ἀμ-
φοτέρω ἐχέουσιν. Τίς τῶν αὐτῶν, εἰ-
πε, πλεονεξῶν αὐτῷ ἀγαπᾷ;

Αποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπε, Ὑπο-
λάμβανω ὅτι ὁ πλεονεξῶν ἐχέουσιν. Ὁ
δὲ εἶπε αὐτῷ, Ὁρθῶς ἐκρίνας.

Καὶ γραφεὶς τοῦ πτωχολογίου, τῷ
Σίμωνι εἶπε, Βλέπεις τῶν πό-
ντων σου εἰς τὸν οἶκόν σου, ὅπου
ἐστὶ τῶν πόδων μου, καὶ ἔδωκας αὐτῇ
τῶν δακτύλων ἐκ τῶν πόδων, καὶ
τῶν σπέρματος κεφαλῶν αὐτῆς ὁρῶντες, καὶ
κατεφίλιντο τῶν πόδων αὐτοῦ, καὶ ἡλῆθεν
τὸ μύρον.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπε, καὶ ἐφίλιντο τῶν
πόδων σου εἰς τὸν οἶκόν σου, ὅπου
ἐστὶ τῶν πόδων μου, καὶ ἔδωκας αὐτῇ
τῶν δακτύλων ἐκ τῶν πόδων, καὶ
τῶν σπέρματος κεφαλῶν αὐτῆς ὁρῶντες, καὶ
κατεφίλιντο τῶν πόδων αὐτοῦ, καὶ ἡλῆθεν
τὸ μύρον.

Ὁσкулόν μοι non dedisti :
hæc autem, ex quo intravi, non
intermisisti deosculari pedes
meos.

Ὁλο caput meum non vn-
xisti : hæc autem vnguento vn-
xit pedes meos.

Οὗ χάριν, λέγει, ἀφέντα σοι ἀ-
μύρια αὐτῶν ἀ πολλὰ, ὅτι ἡγάπη-
σε πολὺ ὅ ὁ λίγων ἀφέντα, ὁ λίγων ἀ-
γαπᾷ.

¶ Dixit, ὅτι in participio ἔχει, quod statim
subiicit, est Hebræus pleonasmus verbi τῶν
contingente.

¶ Respondens, ἀποκριθεὶς. Respondere dicitur
apud Hebræos etiam qui sermonem inchoat, ut
per am obsequium hoc loco res ipsa ostendit
Christum, verum Deum & καὶ τῶν Φαρισαίων
Phariseum istum compellasse ut interea
ipsius cogitationibus responderet.

¶ 41. Ἰησοῦς ἔφη. Hoc supplevit
periphrasis causa. 42. caput meum non vn-
xisti. Vnde et Erasmus, Quoniam dilexit.
Ego vero malui illo modo interpretari, ut
facilius incedens. Deus enim prior nos
dilexit, quum adhuc peccatores essemus, sed
potius ex consequente colligi ante
verendum gratiam ex sola fide iustificationem,
non modo summam impudentiam, sed etiam
infantiam etiam remissa ipsi fuisse vitæ
prioris peccata : idque probat ex eo quod
peccatorum remissionem consequi
sed effectum.

Quum autem id vidisset Phari-
saicus qui vocaverat eum, di-
xit apud se, Hic fuisse Propheta,
nosset quæ & qualis sit ea mu-
lier quæ tangit ipsum : nam est
peccatrix.

Tunc respondens Iesus dixit ei-
eis, Simon, habeo quiddam
quod tibi dicam. At ille ait, Ma-
gister, dic.

Duo debitores, inquit Iesus, e-
rant cuidam creditori : vnus
debebat denarios quingentos,
alter verò quinquaginta :

Quum autem illi non essent
soluendo, gratificatus est utri-
que. Horum igitur dic vter eū
plus diligit.

Respondens verò Simon di-
xit, Existimo eum cui plus gra-
tificatus est. At ille dixit ei, Re-
cte iudicasti.

Et conuersus ad mulierem, di-
xit Simoni, Vides hanc mu-
lierem : ingressus sum domum
tuam, aquam pedibus meis nō
dedisti : hæc autem lacrymis
rigavit pedes meos, & capillis
capitis sui extexit.

Osculum mihi non dedisti :
hæc autem, ex quo intravi, non
intermisisti deosculari pedes
meos.

Oleo caput meum non vn-
xisti : hæc autem vnguento vn-
guento unxit pedes meos.

Propter quod dico ti-
bi, remittuntur ei pec-
cata multa, quoniam dile-
xit multum : cui autem
minus dimittitur, minus
dilexit.

¶ Dixit, ὅτι in participio ἔχει, quod statim
subiicit, est Hebræus pleonasmus verbi τῶν
contingente.

¶ Respondens, ἀποκριθεὶς. Respondere dicitur
apud Hebræos etiam qui sermonem inchoat, ut
per am obsequium hoc loco res ipsa ostendit
Christum, verum Deum & καὶ τῶν Φαρισαίων
Phariseum istum compellasse ut interea
ipsius cogitationibus responderet.

¶ 41. Ἰησοῦς ἔφη. Hoc supplevit
periphrasis causa. 42. caput meum non vn-
xisti. Vnde et Erasmus, Quoniam dilexit.
Ego vero malui illo modo interpretari, ut
facilius incedens. Deus enim prior nos
dilexit, quum adhuc peccatores essemus, sed
potius ex consequente colligi ante
verendum gratiam ex sola fide iustificationem,
non modo summam impudentiam, sed etiam
infantiam etiam remissa ipsi fuisse vitæ
prioris peccata : idque probat ex eo quod
peccatorum remissionem consequi
sed effectum.

¶ Dixit, ὅτι in participio ἔχει, quod statim
subiicit, est Hebræus pleonasmus verbi τῶν
contingente.

¶ Respondens, ἀποκριθεὶς. Respondere dicitur
apud Hebræos etiam qui sermonem inchoat, ut
per am obsequium hoc loco res ipsa ostendit
Christum, verum Deum & καὶ τῶν Φαρισαίων
Phariseum istum compellasse ut interea
ipsius cogitationibus responderet.

¶ 41. Ἰησοῦς ἔφη. Hoc supplevit
periphrasis causa. 42. caput meum non vn-
xisti. Vnde et Erasmus, Quoniam dilexit.
Ego vero malui illo modo interpretari, ut
facilius incedens. Deus enim prior nos
dilexit, quum adhuc peccatores essemus, sed
potius ex consequente colligi ante
verendum gratiam ex sola fide iustificationem,
non modo summam impudentiam, sed etiam
infantiam etiam remissa ipsi fuisse vitæ
prioris peccata : idque probat ex eo quod
peccatorum remissionem consequi
sed effectum.

zib

about 500
exp. and 1000
a fine one.

about 500
exp. and 1000
a fine one.

38 Rogavit autem, *Nēm N. Ersf.* Rogauerat enim: id est *Nēm Np.* Nā etiā ita impetrat Frobenius.
39 Quare, *sem*, vel quæcunque. Postsumus enim vel ad multitudinem, vel ad quatuordecim referre. Et
illud maluit, eo potius delegi. Per totum vrbem, *qñ solum nō niam*. Vrbem Gadarenam pro-
hibeo intelligit, ex qua hunc fuisse dixit suprà, v. 7. Quod autem narrat Marcus istum in Decapoli re-
notum pugnat cum eo quod Lucas hoc loco commemorat, quum Plin. lib. cap. 8. inter Decapolitanæ res
is oppida numeret etiam Gadarā, fuit igitur Decapolis partim cis Iordanem, partim trans Iordanem sita.
40 Quum reuertisset, *qñ pñ pñ lapid eēt xp̄i nō amplexabatur*. Vide Act. 2. 1. 1.
41 Totum videtur, *Nēm nō fieri*: id est omne ex quo antē videbatur. Nam apud idoneos etiam at-
tribui proposita ponitur. Sed si Eusebio credimus, non fuisse tam inops quam superfluum vide statum re-
sisti & Christo poneret Gadarā Philippide nonnullū minus futile quam iactura argumentum.

Kai ēgrēto ēs tōi dēthōi...
αὐτοῖς ἀπ' αὐτῶν, εἶπεν ὁ Πέτρος...
ἐπὶ τῶν ὁρίων, καὶ λέγει ἡμᾶς...
δι' ἐξ' ἡμῶν ποιήσωμεν κτλ...
σοι, καὶ Μωσὶ καὶ ἡμῶν Ηλία...
εἰδὼς δὲ λέγει.

Ταῦτα ὅτι αὐτῶν λέγοντες, ἐγρήτο...
καὶ ἐπεσπίασεν αὐτοῖς, ἐφ' ὧν...
ὅτι τῶν ἐκείνων εἰσέλθον εἰς τὴν νεφέ-

καὶ φωνή ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης, λέ-

καὶ τῶν ἡρώδων, καὶ τῶν φωνῶν...
καὶ τῶν ἡρώδων, καὶ τῶν φωνῶν...
καὶ τῶν ἡρώδων, καὶ τῶν φωνῶν...

Εἰς τὴν νεφέλην ὅτι τῶν ἡρώδων, καὶ τῶν φωνῶν...
Εἰς τὴν νεφέλην ὅτι τῶν ἡρώδων, καὶ τῶν φωνῶν...

Καὶ ἰδὼν αὐτὸν τὸν ὄχλον ἀνέβη...
καὶ λέγει, Διὰ καὶ αὐτοῦ, διὰ καὶ αὐτοῦ...
καὶ λέγει, Διὰ καὶ αὐτοῦ, διὰ καὶ αὐτοῦ...

Καὶ ἰδὼν, πρὸς τὸν λαὸν αὐτῶν...
καὶ λέγει, Διὰ καὶ αὐτοῦ, διὰ καὶ αὐτοῦ...
καὶ λέγει, Διὰ καὶ αὐτοῦ, διὰ καὶ αὐτοῦ...

Καὶ ἰδὼν, πρὸς τὸν λαὸν αὐτῶν...
καὶ λέγει, Διὰ καὶ αὐτοῦ, διὰ καὶ αὐτοῦ...
καὶ λέγει, Διὰ καὶ αὐτοῦ, διὰ καὶ αὐτοῦ...

Καὶ ἰδὼν, πρὸς τὸν λαὸν αὐτῶν...
καὶ λέγει, Διὰ καὶ αὐτοῦ, διὰ καὶ αὐτοῦ...
καὶ λέγει, Διὰ καὶ αὐτοῦ, διὰ καὶ αὐτοῦ...

Καὶ ἰδὼν, πρὸς τὸν λαὸν αὐτῶν...
καὶ λέγει, Διὰ καὶ αὐτοῦ, διὰ καὶ αὐτοῦ...
καὶ λέγει, Διὰ καὶ αὐτοῦ, διὰ καὶ αὐτοῦ...

Καὶ ἰδὼν, πρὸς τὸν λαὸν αὐτῶν...
καὶ λέγει, Διὰ καὶ αὐτοῦ, διὰ καὶ αὐτοῦ...
καὶ λέγει, Διὰ καὶ αὐτοῦ, διὰ καὶ αὐτοῦ...

Καὶ ἰδὼν, πρὸς τὸν λαὸν αὐτῶν...
καὶ λέγει, Διὰ καὶ αὐτοῦ, διὰ καὶ αὐτοῦ...
καὶ λέγει, Διὰ καὶ αὐτοῦ, διὰ καὶ αὐτοῦ...

Καὶ ἰδὼν, πρὸς τὸν λαὸν αὐτῶν...
καὶ λέγει, Διὰ καὶ αὐτοῦ, διὰ καὶ αὐτοῦ...
καὶ λέγει, Διὰ καὶ αὐτοῦ, διὰ καὶ αὐτοῦ...

Καὶ ἰδὼν, πρὸς τὸν λαὸν αὐτῶν...
καὶ λέγει, Διὰ καὶ αὐτοῦ, διὰ καὶ αὐτοῦ...
καὶ λέγει, Διὰ καὶ αὐτοῦ, διὰ καὶ αὐτοῦ...

Καὶ ἰδὼν, πρὸς τὸν λαὸν αὐτῶν...
καὶ λέγει, Διὰ καὶ αὐτοῦ, διὰ καὶ αὐτοῦ...
καὶ λέγει, Διὰ καὶ αὐτοῦ, διὰ καὶ αὐτοῦ...

Et factum est quum illi disce-

Hæc autem ipso dicente, ex-

Et vox extitit e nube, dicens,

Et postquam vox illa extitit,

Et factum est autem sequenti

Et ecce, quidam e turba ex-

Et ecce, spiritus arripit eum,

Et rogavi discipulos tuos ut

Respondens autem Iesus ait,

Quum autem adhuc accede-

Conterens, ait illis. Vulgata & Erasmus, Dicitur autem illis in

Conterens, ait illis. Vulgata & Erasmus, Dicitur autem illis in

Conterens, ait illis. Vulgata & Erasmus, Dicitur autem illis in

Conterens, ait illis. Vulgata & Erasmus, Dicitur autem illis in

Conterens, ait illis. Vulgata & Erasmus, Dicitur autem illis in

Conterens, ait illis. Vulgata & Erasmus, Dicitur autem illis in

Et factum est quum illi disce-

Hæc autem ipso dicente, ex-

Et vox extitit e nube, dicens,

Et postquam vox illa extitit,

Et factum est autem sequenti

Et ecce, quidam e turba ex-

Et ecce, spiritus arripit eum,

Et rogavi discipulos tuos ut

Respondens autem Iesus ait,

Quum autem adhuc accede-

Conterens, ait illis. Vulgata & Erasmus, Dicitur autem illis in

Conterens, ait illis. Vulgata & Erasmus, Dicitur autem illis in

Conterens, ait illis. Vulgata & Erasmus, Dicitur autem illis in

Conterens, ait illis. Vulgata & Erasmus, Dicitur autem illis in

Conterens, ait illis. Vulgata & Erasmus, Dicitur autem illis in

Conterens, ait illis. Vulgata & Erasmus, Dicitur autem illis in

Percellerantur igitur omnes

Reponite vos in aures

Incident autem disceptatio

Iesus autem visa cogitatione

Et dixit eis, Quicumque ex-

Respondens autem Iohan-

Et dixit ei Iesus, Ne prohibe-

Magnifica virtute, magnitudine

In aures vestras, eis ut dicitur

Oculi ipsi, et dicitur eis

Incident autem disceptatio

Visa autem, quod oculorum

Et dixit ei Iesus, Ne prohibe-

Incident autem disceptatio

Et dixit ei Iesus, Ne prohibe-

Incident autem disceptatio

Stupescant autem omnes

Reponite nos in cordibus

Incident autem disceptatio

Iesus autem visa cogitatione

Et dixit eis, Quicumque ex-

Respondens autem Iohan-

Et dixit ei Iesus, Ne prohibe-

Magnifica virtute, magnitudine

In aures vestras, eis ut dicitur

Oculi ipsi, et dicitur eis

Incident autem disceptatio

Visa autem, quod oculorum

Et dixit ei Iesus, Ne prohibe-

Incident autem disceptatio

Et dixit ei Iesus, Ne prohibe-

Incident autem disceptatio

sancto, ut in nonnullis etiam vetustis codicibus Latinis legitur: tamen hanc esse germanam lectionem puto, nec magis commodè hæc posse exponi de Spiritu sancto quàm quod dicitur Iohan. 14. c. turbatus fuisse spiritus: qui locus optime explicatur Matth. 26. d. 38. Quod autem existimat Erasmus, de Spiritu sancto hæc intelligi, quia adiunctus est articulus, non satis firma ratione nititur, ut alibi ostendimus. Ita placuit nobis, ut Iohan. 14. d. 26. Cateram in vetustis codicibus additur, *et quia consuevit consuevit, et quia consuevit*, & conuersus ad discipulos, dixit: quæ verba non legit Vetus interpres, & sancte puto hic redundare, quia nui aliter sentiat Valla.

Πάντα (παρεδόθη μοι) ὡς τὸ πατρὸς μου καὶ ὁ πατὴρ καὶ τίς ἐστιν ὁ πατὴρ, εἰ μὴ ὁ υἱός, καὶ ὃ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκριθῆναι.

Καὶ γραφεὶς πατρὸς τοῦ μαθητῆ κατ' ἰδίαν εἶπε. Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες αὐτὸ βλέπετε.

Δεῖξον γὰρ ὑμῶν ὅτι πολλοὶ παροφθαλμοὶ καὶ βασιλεὺς ἠθέλησαν ἰδεῖν αὐτὸν καὶ οὐκ ἐβλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον καὶ ἀκούσαντες ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.

Καὶ ἰδοὺ, ναὶ μὲν τις ἀνὴρ, ἐκ παλαιῶν χρόνων αὐτοῦ καὶ λέγων, Διδάσκαλε, τί ποιήσεις ὥστε αἰώνιον καὶ ἡγενομένης;

Αὐτὸς εἶπε πατρὸς αὐτοῦ, Ἐν τῷ νόμῳ καὶ γράμματι πῶς αἰστανόσῃ;

Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε, Ἀγαπήσῃς Κύριον τὸν Θεόν σου ὡς ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ὡς ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ὡς ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ ὡς ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν.

Εἶπε, ὁ αὐτοῦ, Ὁρθῶς ἀπεκρίθη σου πατήρ, καὶ ὁ Θεός.

Ὁ δὲ ἡλὼν διηγοῦντο αὐτὸν, εἶπε πατρὸς τὸν Ἰησοῦν, Καὶ ὡς ἐστὶ μοι πλησίον;

Υπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπε, Ἀνθρώποις κατεστραμένοι ὡς ἱεροσολίμη εἰς Ἱερουζαλὴμ καὶ λέγοντες, ὅτι ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ ἀλμυρὸν ὀπίσθους, ἀπὸ τῶν ἀφ' ὧν ἡμεῖς αὐτὸν λαμβάνομεν.

Omnia mihi tradita sunt à Patre meo: & nemo nouit quid sit Filius, nisi Pater: & quis sit Pater, nisi Filius, & cuiuscunque voluerit Filius detegere.

Tunc conuersus ad discipulos, forsim dixit, Beati oculi qui vident quæ vos videtis.

Dico enim vobis, multos Prophetas & reges cupiuisse videre quæ vos videtis, nec vidisse: & audire quæ auditis, nec auduisse.

Tum ecce, quidam Legis interpres surrexit, tentans eum, & dicens, Magister, quid facies, vitam æternam possidebo?

At ille dixit ei, In Legge quid scriptum est: quomodo legis?

Ille verò respondens dixit, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex totis viribus tuis, & ex tota cogitatione tua: & proximum tuum ut teipsum.

Tum ipse dixit ei, Rectè respondisti: hoc fac, & viues.

Ille autem volens iustificare seipsum, dixit Iesu, Et quis est meus proximus?

Excipiens autem Iesus dixit, Quidam descendebat ab Hierusalem in Iericho, & incidit in latrones, qui expoliato eo & plagis impositis abierunt, eo seminece relicto.

Omnia mihi tradita sunt à Patre meo. Et nemo scit qui sit Filius, nisi Pater: & qui sit Pater, nisi Filius, & cuiuscunque voluerit Filius revelare.

Et conuersus ad discipulos Iesus dixit, Beati oculi qui vident quæ vos videtis.

Dico enim vobis, quod multi Prophetæ & Reges voluerunt videre quæ vos videtis, & non viderunt, & audire quæ auditis, & non audierunt.

Ecce enim quidam Legis interpres surrexit, & tentans eum, dixit, Magister, quid facies, ut vitam æternam possideam?

At ille dixit ei, Cum in Legge quid scriptum sit, quomodo legis?

Ille respondens dixit, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex totis viribus tuis, & ex tota cogitatione tua, & proximum tuum ut teipsum.

Dixitque illi, Rectè respondisti: hoc fac, & viues.

Ille autem volens iustificare seipsum, dixit Iesu, Et quis est meus proximus?

Excipiens autem Iesus dixit, Quidam descendebat ab Hierusalem in Iericho, & incidit in latrones, qui expoliato eo & plagis impositis abierunt, eo seminece relicto.

Fortè autem Sacerdos quidam descendit per eandem viam: qui visio co, ex aduerso præterit.

Similiter & Leuita, quum venisset ad eum locum, & illum vidisset, præterit ex aduerso.

Samaritanus autem quidam iter faciens, venit ad eum, & eo visio, misericordia cõmorus est.

Et accedens obligauit eius vulnera, & infundens oleum ac vinum: & ipsum impositu suo iumento, duxit in diuersorium, & eius curam egit.

Postero autem die abiens, prolatos duos denarios dedit hospiti, & dixit ei, Curam ipseus age: & quodcunque præterea insumperis, ego quum rediero, reddam tibi.

Quis igitur horum trium tibi videtur proximus fuisse illi qui incidit in latrones?

Ille autem dixit, Is qui visus est misericordia erga eum. Ait igitur ei Iesus, Abi, & tu fac similiter.

Factum est verò inter eum, ipse ingressus est in quædam vicum: mulier autem quædam Martha nomine excepit eum domum suam.

Et huic erat soror quæ vocabatur Maria, quæ etiam assistens ad pedes Iesu, audiebat ipsius sermonem.

Martha verò distrahebatur circa frequens ministerium: su perueniens igitur ait, Domine, non est tibi curæ quod foror mea reliquit me vt sola ministrum: dic ergo ei vt mihi vicissim opituletur.

Accidit autem ut Sacerdos quidam descendit per eandem viam: qui visio co, ex aduerso præterit.

Similiter & Leuita, quum venisset ad eum locum, & illum vidisset, præterit ex aduerso.

Samaritanus autem quidam iter faciens, venit ad eum, & eo visio, misericordia cõmorus est.

Et accedens obligauit eius vulnera, & infundens oleum ac vinum: & ipsum impositu suo iumento, duxit in diuersorium, & eius curam egit.

Postero autem die abiens, prolatos duos denarios dedit hospiti, & dixit ei, Curam ipseus age: & quodcunque præterea insumperis, ego quum rediero, reddam tibi.

Quis igitur horum trium tibi videtur proximus fuisse illi qui incidit in latrones?

At ille dixit, Qui fecit misericordiam mihi illum. Es autem illi Iesus, Vade, & tu fac similiter.

Factum est autem die illius, & ipse intravit in quoddam castellum: & mulier quædam Martha nomine excepit illum in domum suam.

Et huic erat soror nomine Maria, quæ etiam sedens secus pedes Domini, audiebat verbum illius.

23 Scorsim, κατ' ἰδίαν. Hoc deest in Vulgata editione. videtur autem additum quia peculiariter pertinet ad discipulos quod dicturus est.
29 Iustificare seipsum, δικαίωσι αὐτοῦ: id est, seipsum à iniustitia commendare, siue sese vt iustum probare. sic dicitur Iacobo Abraham non modò ex fide, sed etiam ex operibus iustificatus: quoniam hominiam qui non animaduertunt, conati sunt gratuita ex fide iustificationem eiusmodi testimonis euertere.
30 Excipiens, ὑπολαβὼν: id est (vt loquitur Plato in Enthydemio) ἀπολαβὼν, pro quo in vernaculo nostro sermone diceremus, preueniit la parole. Sic Virgilius lib. 9. v. 39. v. 40. v. 41. hoc loco vt annotauit Valla, prolato etiam Xenophontis exemplo. Idem igitur declarat in ὑπολαβὼν hoc loco vt quædam ἀπολαβὼν apud Homerum. quoniam breui Erasmus conuertit, Respondens, id est ἀποκριθεὶς: quum aliquin etiam significet Existimare, vt sæpe sumus interpretati, & Surlum rapi, vt A. C. 1. b. 9. siue Suscipere: qui postremam notionem sequitur hoc loco Vetus interpres, quum conuertisset ὑπολαβὼν suscipiens, scilicet quispiam mutauit in Suscipiens, quasi hæc Christus dixit sublati in calum oculis. Plagis impositis, ὀπίσθους.

31 Fortè, ὅτι οὐ γινώσκεις: id est ὅτι οὐ γινώσκεις, pro quo vulgò dicimus ad verbum per te conuincere. quod tamen ita est accipiendum vt sciamus hominum quidem consilium ac deliberationem, non autem providentiam Dei excludi, quæ ita moderatur rebus omnibus vt casui ac fortune nullus profusus locus relinquatur. Ex aduerso præterit, ἀντιπαρῆλθεν. Vulg. & Erasmus, Præterit, id est παρῆλθεν. Sed non erat (opinor) neglegenda particula ἀντι, quæ significatur, illum non modò non accessisse, sed etiam deflexisse de via, neque quod esset religio vel illum contingere, ne cadaveris contactu pollueretur.
32 Quum venisset ad eum locum, ἤλυθον καὶ ἰδὼν αὐτόν. Vulgata, Quum esset secus locum. Erasmus, Quum intraret locum. Vide Marci 6. a. 3. & Iohan. 6. b. 20. vbi ἤλθον ponitur pro ἐπὶ τὴν γῆν. Itaque vt videtur participium ἤλθον, quod in plerisque codicibus additur, redundare, neque etiam conuersum est à Vulgato interprete.
33 Ad eum, κατ' ἰδίαν: id est eò loci vbi ille iacebat. aliud enim est κατ' ἰδίαν quàm παρῆλθεν: ideo Vetus interpres conuertit Secus eum.
40 Superueniens, ἐπιπαισας. Vide suprâ, 1. b. 9. Vt vicissim mihi opituletur, ἵνα καὶ ὑπολαβὼν ὁμοῦ: vt ἐγὼ.

Σκέπτεσθαι τὸν μὲν τὸ φῶς καὶ τὸ ἐν ὁμίᾳ
Εἰ δὲ τὸν οὐρανὸν ὁμοιωσάμενοι, μὴ
ἔσθωσαν ὡς οἱ ἀνθρώποι τῆς ἀγροῦ, οἱ
οἵτινες

Εἰς τὸ λαλοῦσαι, ἡρώτα αὐτοὺν Φα-
ρισαῖος τις ὅπως ἀκριβοῦς περὶ αὐτοῦ
εἰσελθόντος αὐτοῦ περὶ

Οὐδὲ Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμαζεν ὅτι ὁ
καὶ ἐν ἑβραϊσῇ καὶ ἐν ἑλληνικῇ

Εἰπε δὲ Κύριος πρὸς αὐτοὺς, Νυνὺ
μεῖς οἱ Φαρισαῖοι καὶ ἔξωθεν ὁ ποιητοῦ
καὶ ὁ πῖνακος καὶ ἀκριβοῦς ἐστὶν ὁ
μὴ ῥάββι ἀποταγῆς καὶ ποιητοῦ

Αφ' ὧν οὐχ ὁ ποιητὴς καὶ ἔξωθεν καὶ
ὁ ἐσθλὸν ἐπὶ πόλιν

Πάλιν τὰ ἐνόντα δὲ ἐλεημοσύνην
καὶ ἰδὼν, πόδα καὶ ἐπὶ ὑμῶν ἔστη

Considera ergo num lumen
quod in te est, tenebrae sint.

Iraque si corpus tuum totum
lucidum fuerit, non habens ali-
quam partem tenebrosam: sic
erit lucidum totum, ut quā lu-
cerna fulgore te illustret.

Postquam autem loquutus es-
set, rogauit eum quidam Phari-
saeus ut pranderet apud se. In-
gressus igitur discubuit.

Phariseus autem quum hoc
vidisset, admiratus est eum nō
prius ablatum fuisse ante prandiu.
Dixit autem Dominus ei,
¶ Vos quidem Pharisei exteri-
orem poculi patinaeque partem
purgatis: sed quod intra vos est,
plenum est rapina & scelere.

Dementes, nōne qui fecit
quod foris est, etiam id quod in-
tus est fecit?

Immo, ea quae adfunt date
elemosynam: & ecce, omnia
erunt vobis pura.

Vide ergo ne lumen quod
in te est, tenebrae sint.
Si ergo corpus tuum
lucidum fuerit, non habens
aliquam partem tenebrosam,
erit lucidum totum, ut quā
lucerna fulgore te illustret.
Et quum loqueretur,
rogauit illum quidam
Phariseus ne pranderet
apud se, testis autem
magister recubuit.
Phariseus autem ce-
pit intra se reputare,
dicens: quare non baptiza-
tus est ante prandiu?
Et ait Dominus ad il-
lum, Nunc nos Pharisei
quod defors est alius
ex carnis mundicia: quod
autem intus est, nescimus,
plenum est rapina et
iniquitate.
Stultus nōne quis scit
quod defors est, etiam id
quod intus est, scit?
Verumtamen quod
defors est, date elemosynam:
et ecce, omnia munda
sunt vobis.

est quae vobis adfunt, sine facultatibus vestris: sed quod existimat Christum maluisse dicere ut omnes quam
tunc, ut Phariseorum avaritiam notaret, quia nimirum diuitiae in sunt et quae adeo incident avari hominibus an-
imo, id mihi quidem iudicium videtur quam ut admitti possit. Adfert Erasmus alia interpretatio, ut scilicet
posset sit absolute propter id, ut intelligas, quae facta sunt, fieri infecta non possent illud autē restare, quod sit in eo
rum potestate, ut rapinas pensent elemosynis. quod non est concedendum, nisi commoda interpretatio
explicetur, ita videlicet ut restitutum, quoad eius fieri potest, quod malis artibus quesiuius, de nostro sumus
liberalis. Neque enim existimandum est eum facere quod Deo gratum esse possit, qui ex male quæsitis partē
sibi seruet, partem pauperibus aut Deo etiam ipsi decidat, nedum ut hac ratione pro peccatis satisfaciat. Hinc
ille quæritur toties apud Prophetas repetit aduersus eos qui externo cultu putabant se Dei fauorem mereri,
quoniamque animam ad hæc sacra attulissent, quomodo ut recte scribitur Ecclesiastici 34. d. 14. qui ē bonis pau-
perum sacrificat, similis sit eius qui mactat filium corā patre. In elemosynam, alii interpretantur, Cohæret enim
quum cum deo sit, per appositionem non modō Hebraeis, sed etiam Græcis familiarem. Sic loquitur ad Demo-
nicum, ἀπὸ ἀνδρὸς τοῦ οὐνοῦ καὶ τοῦ γῆς, ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀπὸ τοῦ κόσμου, ἀλλὰ οἱ τοῦ κόσμου ἐσμὲν ἐκ τῆς σαρκὸς καὶ τῆς
carnis Plantus in Trinitate. Est ager (inquit) sub vrbe nobis, eum dabo dotem forori. In qua constructione in-
teritum etiam additur præpositio, sicut nos hic expressimus. Sin verō de deo interpretemur pro facultatibus,
dōm et hereditatem conueniet ante verbum, Date elemosynam. de quo vocabulo diximus Matth. 6. v. 1. Er-
rant, si videtur est etiam, ut etiam scriptum legimus in quodam exemplari, quauis retineri etiam possit presentis
temporis significatio.

Terribil. lib.
Mors. 1. 1.
Data q. 1.
habens
elemosynam

¶ Sed vae vobis Phariseis, quoniam
decimatis mentham & quoduis olus, sed
præteritis iudicium & charita-
tem Dei. Hæc autem oport-
uit facere, & illa nō omittere.

¶ Vae vobis Phariseis, quoniam
diligitis primum confessum in
conuentibus, & salutationes in
foris.

¶ Vae vobis Scribæ & Phari-
sæi hypocritæ: quoniam celsis
vultu monumenta quæ non appa-
rent, & quæ nesciunt ii qui super
eam ambulant.

Respondens autem quidam
ex Legis interpretibus, ait ei,
Magister, quum hæc dicis, etiā
nos afficis iniuria.

Ipse autem ait, ¶ Vae vobis
quoque Legis interpretibus, quon-
iam oneratis homines oneri-
bus difficultibus portatu, sed ipsi
vno ex digitis vestris non at-
tingitis onera.

Vae vobis, quoniam ædifi-
catis monumenta Prophetarum,
patrum vestri truci-
darunt.

Sed vae vobis, qui dicitis, Optime hæc coheret cum superioribus, ut minimè dubium sit quin
decimas obicerent. Offendit igitur Dominus quantum absint à vera liberalitate, quantumvis externā illius
speciem præ se ferant. Hic peruenit quod ait Paulus 1. Cor. 13. 3. Quoniam, in. In plerisque Vulgarē edi-
tionis codicibus non legitur Quia, sed Qui, tum hoc versiculo, tum etiam aliis sequentibus: quum lectionem
gemmatam esse potest, & ab his deprauato qui, quum scriptum esset ut vides in isto margine, & hoc literarū
compendium ignorarent, pro eligerunt. Neque verō mirum hoc quicquam videbitur qui manuscripta ex-
emplaria cum impressis conulerit, in quibus permulta similia errata tam saepe occurrunt, ut nemini dubium
esset possit ex vno loco infans alios postea fuisse deprauatos, & ex vno aliquo exemplari errorem in alia plu-
rima emanasse. Nihil tamen volui mutare contra vetustiorū codicū fidem.
¶ Decimatis, id est decimis, ex Dei Legge persoluentibus: quemadmodū Latinis dicebatur legio decimarū
quum decimas quique ad supplicium legebat ex militari disciplina ut infra, 11. b. 1. Alii contra ad uariā
Phariseorum hoc referunt, qui ex quibusvis colligerent decimas. Et certè hoc etiam sensu accipitur verbum
& inter quorum hodie rursus est in cibis vsum, nemo mirabitur qui Plinium, ipsumque adeo Apitium legerit.
Et quoduis olus, id est quoduis cibum, vel quoduis olus est omne genus olerum, ut recte explicat August. in En-
chiridio ad Laurentium cap. 99. si tamen ratione docetur exponi oportere quod ait Apostolus 1. Timothei. 4. 4. Deū
vello omnes homines saluos fieri.

¶ Sed vae vobis Phariseis, quoniam
decimatis mentham & quoduis olus, sed
præteritis iudicium & charita-
tem Dei. Hæc autem oport-
uit facere, & illa nō omittere.
¶ Vae vobis Phariseis, quoniam
diligitis primum confessum in
conuentibus, & salutationes in
foris.

¶ Vae vobis Scribæ & Phari-
sæi hypocritæ: quoniam celsis
vultu monumenta quæ non appa-
rent, & quæ nesciunt ii qui super
eam ambulant.

Respondens autem quidam
ex Legis interpretibus, ait ei,
Magister, quum hæc dicis, etiā
nos afficis iniuria.

Ipse autem ait, ¶ Vae vobis
quoque Legis interpretibus, quon-
iam oneratis homines oneri-
bus difficultibus portatu, sed ipsi
vno ex digitis vestris non at-
tingitis onera.

Vae vobis, quoniam ædifi-
catis monumenta Prophetarum,
patrum vestri truci-
darunt.

Sed vae vobis, qui dicitis, Optime hæc coheret cum superioribus, ut minimè dubium sit quin
decimas obicerent. Offendit igitur Dominus quantum absint à vera liberalitate, quantumvis externā illius
speciem præ se ferant. Hic peruenit quod ait Paulus 1. Cor. 13. 3. Quoniam, in. In plerisque Vulgarē edi-
tionis codicibus non legitur Quia, sed Qui, tum hoc versiculo, tum etiam aliis sequentibus: quum lectionem
gemmatam esse potest, & ab his deprauato qui, quum scriptum esset ut vides in isto margine, & hoc literarū
compendium ignorarent, pro eligerunt. Neque verō mirum hoc quicquam videbitur qui manuscripta ex-
emplaria cum impressis conulerit, in quibus permulta similia errata tam saepe occurrunt, ut nemini dubium
esset possit ex vno loco infans alios postea fuisse deprauatos, & ex vno aliquo exemplari errorem in alia plu-
rima emanasse. Nihil tamen volui mutare contra vetustiorū codicū fidem.
¶ Decimatis, id est decimis, ex Dei Legge persoluentibus: quemadmodū Latinis dicebatur legio decimarū
quum decimas quique ad supplicium legebat ex militari disciplina ut infra, 11. b. 1. Alii contra ad uariā
Phariseorum hoc referunt, qui ex quibusvis colligerent decimas. Et certè hoc etiam sensu accipitur verbum
& inter quorum hodie rursus est in cibis vsum, nemo mirabitur qui Plinium, ipsumque adeo Apitium legerit.
Et quoduis olus, id est quoduis cibum, vel quoduis olus est omne genus olerum, ut recte explicat August. in En-
chiridio ad Laurentium cap. 99. si tamen ratione docetur exponi oportere quod ait Apostolus 1. Timothei. 4. 4. Deū
vello omnes homines saluos fieri.

¶ Sed vae vobis Phariseis, quoniam
decimatis mentham & quoduis olus, sed
præteritis iudicium & charita-
tem Dei. Hæc autem oport-
uit facere, & illa nō omittere.
¶ Vae vobis Phariseis, quoniam
diligitis primum confessum in
conuentibus, & salutationes in
foris.

¶ Vae vobis Scribæ & Phari-
sæi hypocritæ: quoniam celsis
vultu monumenta quæ non appa-
rent, & quæ nesciunt ii qui super
eam ambulant.

Respondens autem quidam
ex Legis interpretibus, ait ei,
Magister, quum hæc dicis, etiā
nos afficis iniuria.

Ipse autem ait, ¶ Vae vobis
quoque Legis interpretibus, quon-
iam oneratis homines oneri-
bus difficultibus portatu, sed ipsi
vno ex digitis vestris non at-
tingitis onera.

Vae vobis, quoniam ædifi-
catis monumenta Prophetarum,
patrum vestri truci-
darunt.

Sed vae vobis, qui dicitis, Optime hæc coheret cum superioribus, ut minimè dubium sit quin
decimas obicerent. Offendit igitur Dominus quantum absint à vera liberalitate, quantumvis externā illius
speciem præ se ferant. Hic peruenit quod ait Paulus 1. Cor. 13. 3. Quoniam, in. In plerisque Vulgarē edi-
tionis codicibus non legitur Quia, sed Qui, tum hoc versiculo, tum etiam aliis sequentibus: quum lectionem
gemmatam esse potest, & ab his deprauato qui, quum scriptum esset ut vides in isto margine, & hoc literarū
compendium ignorarent, pro eligerunt. Neque verō mirum hoc quicquam videbitur qui manuscripta ex-
emplaria cum impressis conulerit, in quibus permulta similia errata tam saepe occurrunt, ut nemini dubium
esset possit ex vno loco infans alios postea fuisse deprauatos, & ex vno aliquo exemplari errorem in alia plu-
rima emanasse. Nihil tamen volui mutare contra vetustiorū codicū fidem.
¶ Decimatis, id est decimis, ex Dei Legge persoluentibus: quemadmodū Latinis dicebatur legio decimarū
quum decimas quique ad supplicium legebat ex militari disciplina ut infra, 11. b. 1. Alii contra ad uariā
Phariseorum hoc referunt, qui ex quibusvis colligerent decimas. Et certè hoc etiam sensu accipitur verbum
& inter quorum hodie rursus est in cibis vsum, nemo mirabitur qui Plinium, ipsumque adeo Apitium legerit.
Et quoduis olus, id est quoduis cibum, vel quoduis olus est omne genus olerum, ut recte explicat August. in En-
chiridio ad Laurentium cap. 99. si tamen ratione docetur exponi oportere quod ait Apostolus 1. Timothei. 4. 4. Deū
vello omnes homines saluos fieri.

Terribil. lib.
Mors. 1. 1.
Data q. 1.
habens
elemosynam

¶ Sed vae vobis Phariseis, quoniam
decimatis mentham & quoduis olus, sed
præteritis iudicium & charita-
tem Dei. Hæc autem oport-
uit facere, & illa nō omittere.

¶ Vae vobis Phariseis, quoniam
diligitis primum confessum in
conuentibus, & salutationes in
foris.

¶ Vae vobis Scribæ & Phari-
sæi hypocritæ: quoniam celsis
vultu monumenta quæ non appa-
rent, & quæ nesciunt ii qui super
eam ambulant.

Respondens autem quidam
ex Legis interpretibus, ait ei,
Magister, quum hæc dicis, etiā
nos afficis iniuria.

Ipse autem ait, ¶ Vae vobis
quoque Legis interpretibus, quon-
iam oneratis homines oneri-
bus difficultibus portatu, sed ipsi
vno ex digitis vestris non at-
tingitis onera.

Vae vobis, quoniam ædifi-
catis monumenta Prophetarum,
patrum vestri truci-
darunt.

Εἰς τὸ λαλοῦσαι, ἡρώτα αὐτοὺν Φα-
ρισαῖος τις ὅπως ἀκριβοῦς περὶ αὐτοῦ
εἰσελθόντος αὐτοῦ περὶ

Οὐδὲ Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμαζεν ὅτι ὁ
καὶ ἐν ἑβραϊσῇ καὶ ἐν ἑλληνικῇ

Εἰπε δὲ Κύριος πρὸς αὐτοὺς, Νυνὺ
μεῖς οἱ Φαρισαῖοι καὶ ἔξωθεν ὁ ποιητοῦ
καὶ ὁ πῖνακος καὶ ἀκριβοῦς ἐστὶν ὁ
μὴ ῥάββι ἀποταγῆς καὶ ποιητοῦ

Αφ' ὧν οὐχ ὁ ποιητὴς καὶ ἔξωθεν καὶ
ὁ ἐσθλὸν ἐπὶ πόλιν

Πάλιν τὰ ἐνόντα δὲ ἐλεημοσύνην
καὶ ἰδὼν, πόδα καὶ ἐπὶ ὑμῶν ἔστη

Εἰπὼν
ὁ ὁ 27 α δος
1 Σαραντα

Εἰπὼν ὁ Κύριος, τίς ἀρεῖς ἐστὶν ὁ πρῶτος οἰκνοῦντος καὶ φεικόμενος, καὶ κατὰ φύσιν ἐκείνος ὅστις τῆς δευτέρας αὐτοῦ, καὶ δίδωκεν αὐτῷ τὴν πρώτην;

Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκείνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσῃ ποιοῦντα ἔστω.

Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ὅστις πᾶσι τοῖς ὑποτάτοις αὐτοῦ κατὰ φύσιν αὐτὸν.

Εὰν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλος ἐκείνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Χεῖρις ὁ κύριός μου ἔρχεται, καὶ ἀρπάξαι τὴν πρώτην τῆς δευτέρας ἐξ ἐμοῦ πατρίδας, ἐὰν δὲ τῇ καὶ πρῶτη καὶ δευτέρῃ δοῖται.

Ἡμεῖς οὖν κύριος τῷ δούλῳ ἐκείνῳ ἐν ἡμέρᾳ ᾗ δὲ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ ᾗ δὲ κρίνεται, καὶ διὰ τὴν ἀποκρίσιν αὐτοῦ, καὶ ὁ μισθὸς αὐτοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων.

Εκείνος δὲ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου ἐκείνου, καὶ μὴ ἐρημίσσας, μηδὲ παύσας, καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ, δαρήσθαι πάντα.

Ὁ δὲ μὴ γνοὺς, παύσας δὲ ἄρῃα πλῆν γὰρ, διαρρήσας ὅλας, παύσας δὲ ἄρῃα πλῆν, παύσας ὅλας, καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ, δαρήσθαι πάντα.

Ἦν γὰρ βαλάντιος πλῆν, καὶ τῆς ἡμέρας ἐκείνης αὐτοῦ.

Βασιλεῦς δὲ ἐξ βασιλείας, καὶ τῆς αὐτοῦ αὐτοῦ.

Εἰς τὴν αὐτοῦ αὐτοῦ, καὶ τῆς αὐτοῦ αὐτοῦ.

Εἰς τὴν αὐτοῦ αὐτοῦ, καὶ τῆς αὐτοῦ αὐτοῦ.

Εἰς τὴν αὐτοῦ αὐτοῦ, καὶ τῆς αὐτοῦ αὐτοῦ.

Εἰς τὴν αὐτοῦ αὐτοῦ, καὶ τῆς αὐτοῦ αὐτοῦ.

Εἰς τὴν αὐτοῦ αὐτοῦ, καὶ τῆς αὐτοῦ αὐτοῦ.

Εἰς τὴν αὐτοῦ αὐτοῦ, καὶ τῆς αὐτοῦ αὐτοῦ.

Εἰς τὴν αὐτοῦ αὐτοῦ, καὶ τῆς αὐτοῦ αὐτοῦ.

Εἰς τὴν αὐτοῦ αὐτοῦ, καὶ τῆς αὐτοῦ αὐτοῦ.

Εἰς τὴν αὐτοῦ αὐτοῦ, καὶ τῆς αὐτοῦ αὐτοῦ.

Εἰς τὴν αὐτοῦ αὐτοῦ, καὶ τῆς αὐτοῦ αὐτοῦ.

Εἰς τὴν αὐτοῦ αὐτοῦ, καὶ τῆς αὐτοῦ αὐτοῦ.

41 Dixit autē Dominus, Quisnam est fidus dispensator aut prudens, quem dominus praeficiet famulitio suo, ut in tempore det dementem?

43 Beatus servus ille quem, quā venturū dominus, inuenit ita facientem.

44 Verē dico vobis, omnibus suis bonis praeficiet eum.

45 Quod si dixerit servus ille in corde suo, Tardat dominus meus adventum: coeperitque verberare servos & ancillas, & edere & bibere & inebriari:

46 Veniet dominus servi illius die quo non expectat, & quā hora non novit: & separabit eum, partemque cum infidis ei assignabit.

47 Ille autem servus qui novit voluntatem domini sui, nec se comparavit, nec fecit ex voluntate eius, cadetur multis plagis:

48 Qui verō non novit & fecit digna plagis, cadetur plagis paucis. Porro o cuiusque multum datum est, multum repetetur ab eo, & apud quem deposuerunt multa, amplius reposita ab eo.

49 Ignem veni misurus in terram, & quid volo si iam accensus est?

50 Sed baptismo oportet me baptizari, & quomodo possim? Sed baptismo oportet me baptizari, & quomodo possim?

51 Sed baptismo oportet me baptizari, & quomodo possim?

52 Sed baptismo oportet me baptizari, & quomodo possim?

53 Sed baptismo oportet me baptizari, & quomodo possim?

54 Sed baptismo oportet me baptizari, & quomodo possim?

55 Sed baptismo oportet me baptizari, & quomodo possim?

56 Sed baptismo oportet me baptizari, & quomodo possim?

57 Sed baptismo oportet me baptizari, & quomodo possim?

58 Sed baptismo oportet me baptizari, & quomodo possim?

59 Sed baptismo oportet me baptizari, & quomodo possim?

60 Sed baptismo oportet me baptizari, & quomodo possim?

41 Dixit autem Dominus, Quisnam est fidus dispensator aut prudens, quem dominus praeficiet famulitio suo, ut in tempore det dementem?

43 Beatus servus ille quem, quā venturū dominus, inuenit ita facientem.

44 Verē dico vobis, omnibus suis bonis praeficiet eum.

45 Quod si dixerit servus ille in corde suo, Tardat dominus meus adventum: coeperitque verberare servos & ancillas, & edere & bibere & inebriari:

46 Veniet dominus servi illius die quo non expectat, & quā hora non novit: & separabit eum, partemque cum infidis ei assignabit.

47 Ille autem servus qui novit voluntatem domini sui, nec se comparavit, nec fecit ex voluntate eius, cadetur multis plagis:

48 Qui verō non novit & fecit digna plagis, cadetur plagis paucis. Porro o cuiusque multum datum est, multum repetetur ab eo, & apud quem deposuerunt multa, amplius reposita ab eo.

49 Ignem veni misurus in terram, & quid volo si iam accensus est?

50 Sed baptismo oportet me baptizari, & quomodo possim? Sed baptismo oportet me baptizari, & quomodo possim?

51 Sed baptismo oportet me baptizari, & quomodo possim?

52 Sed baptismo oportet me baptizari, & quomodo possim?

53 Sed baptismo oportet me baptizari, & quomodo possim?

54 Sed baptismo oportet me baptizari, & quomodo possim?

55 Sed baptismo oportet me baptizari, & quomodo possim?

56 Sed baptismo oportet me baptizari, & quomodo possim?

57 Sed baptismo oportet me baptizari, & quomodo possim?

58 Sed baptismo oportet me baptizari, & quomodo possim?

59 Sed baptismo oportet me baptizari, & quomodo possim?

60 Sed baptismo oportet me baptizari, & quomodo possim?

51 Putatis me advenisse pacem daturum in terram non dico vobis, imo diffidum.

52 Erunt enim ex hoc tempore quinque in vna domo dissidentes, tres adversus duos, & duo adversus tres.

53 Dissidebit pater adversus filium, & filius adversus patrem: mater adversus filiam, & filia adversus matrem: socrus adversus nurum suū, & nurus adversus socrum suam.

54 Dicebat autē etiam turbā, Quam videritis nubem exoriri tem ab Occasu, statim dicitis Imber venit: & ita fit.

55 Et quum Austrum flantem, dicitis, Aestus erit: & fit aestus.

56 Hypocritae, faciem caeli & terrae nobis probare: hoc autem tempus quomodo non probetis?

57 Cur autem & per vos ipsos non iudicatis quod iustum est?

58 Enimvero dum abis cum adversario tuo ad magistratū, da operam in via ut libereris ab eo: ne pertrahat te ad iudicē, & iudex tradat te exactori, & exactor coniciat te in carcerem.

59 Dico tibi, non exis inde donec etiam ultimum etiam minutum reddideris.

60 Dico tibi, non exis inde donec etiam ultimum etiam minutum reddideris.

61 Dico tibi, non exis inde donec etiam ultimum etiam minutum reddideris.

62 Dico tibi, non exis inde donec etiam ultimum etiam minutum reddideris.

63 Dico tibi, non exis inde donec etiam ultimum etiam minutum reddideris.

64 Dico tibi, non exis inde donec etiam ultimum etiam minutum reddideris.

65 Dico tibi, non exis inde donec etiam ultimum etiam minutum reddideris.

66 Dico tibi, non exis inde donec etiam ultimum etiam minutum reddideris.

67 Dico tibi, non exis inde donec etiam ultimum etiam minutum reddideris.

68 Dico tibi, non exis inde donec etiam ultimum etiam minutum reddideris.

69 Dico tibi, non exis inde donec etiam ultimum etiam minutum reddideris.

70 Dico tibi, non exis inde donec etiam ultimum etiam minutum reddideris.

51 Putatis me advenisse pacem daturum in terram non dico vobis, imo diffidum.

52 Erunt enim ex hoc tempore quinque in vna domo dissidentes, tres adversus duos, & duo adversus tres.

53 Dissidebit pater adversus filium, & filius adversus patrem: mater adversus filiam, & filia adversus matrem: socrus adversus nurum suū, & nurus adversus socrum suam.

54 Dicebat autē etiam turbā, Quam videritis nubem exoriri tem ab Occasu, statim dicitis Imber venit: & ita fit.

55 Et quum Austrum flantem, dicitis, Aestus erit: & fit aestus.

56 Hypocritae, faciem caeli & terrae nobis probare: hoc autem tempus quomodo non probetis?

57 Cur autem & per vos ipsos non iudicatis quod iustum est?

58 Enimvero dum abis cum adversario tuo ad magistratū, da operam in via ut libereris ab eo: ne pertrahat te ad iudicē, & iudex tradat te exactori, & exactor coniciat te in carcerem.

59 Dico tibi, non exis inde donec etiam ultimum etiam minutum reddideris.

60 Dico tibi, non exis inde donec etiam ultimum etiam minutum reddideris.

61 Dico tibi, non exis inde donec etiam ultimum etiam minutum reddideris.

62 Dico tibi, non exis inde donec etiam ultimum etiam minutum reddideris.

63 Dico tibi, non exis inde donec etiam ultimum etiam minutum reddideris.

64 Dico tibi, non exis inde donec etiam ultimum etiam minutum reddideris.

65 Dico tibi, non exis inde donec etiam ultimum etiam minutum reddideris.

66 Dico tibi, non exis inde donec etiam ultimum etiam minutum reddideris.

67 Dico tibi, non exis inde donec etiam ultimum etiam minutum reddideris.

68 Dico tibi, non exis inde donec etiam ultimum etiam minutum reddideris.

69 Dico tibi, non exis inde donec etiam ultimum etiam minutum reddideris.

70 Dico tibi, non exis inde donec etiam ultimum etiam minutum reddideris.

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

11

Δαπομήσαντες ὅ αὐτὲ πύματα, ἐχέτε
το λιμὸν ἰσχυροῦς καὶ πλὴν χάραν ἐκείνων.
καὶ αὐτοὶ ἤρξατο ὑπερβαῖν. ὅστε, ἰαδὲ

Καὶ πορευθεὶς ἐκλήθη ἐν τῇ πολι-
τῇ τῆς χώρας ἐκείνης καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν
εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτῆς βόσκειν χοίρους.

Καὶ ἐπεθύμει γὰρ αὐτὸν πᾶν κτίσις
αὐτῷ ἀπὸ τῆς κτίσεως τοῦ κόσμου οἱ ἄγγε-
λοι καὶ οὐρανοὶ ἐδόξουν αὐτῷ.

Εἰς αὐτὸν ὃ ἐλθὼν, εἶπε, Πόσοι μι-
οῖσι ἔπαυξός μου ἀπελευθεύουσιν ἄρτων,
ὧδε ἐγὼ δέ τιμιον ἅπτεσθαι μου.

Ἀναστὰς περιδύσμαι πρὸς τὸ πατέ-
ρα μου, καὶ ἐρῶ αὐτῷ, Πάτερ, ἡμῶν
εἰς τοὺς αἰῶνες. ἡ ἀρχὴ τοῦ θέν.

8. Καὶ οὐδέ τι εἰμι ἀξίος κληθεῖσθαι ὑὸς
 Κυ· ποίησόν με ὡς εἶα τῶν μαθητῶν Κυ.

· Καὶ αἰσὰς ἦλθε πρὸς τὸ πατήρα
αὐτοῦ. ἑαυτοῦ. Επ' αὐτὸ μακρὰν ἀπέχοντος,
εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὅτι ἑσθλα ἔργη-

ἔπειτα καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν βασι-
 λην αὐτὸν, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν.
 Εἶπε δὲ αὐτὸς ὁ ἴσος, Πάτερ, ἡμῶν τοι εἰς

αὐτῷ ἰον ὄρατόν καὶ εὐαγγέλιόν σου, καὶ ὁ κατέπι εἰμὶ ἐ
εἰς εἶνα ἀξιὸς κληθῆναι ὑπὸ σου. ἡ
18. Εἶπε ὁ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους

αρχαῖς αὐτοῖς, Ἐξενέγκατε τὴν πολλὴν ὡφελείαν, καὶ ἐκδύσατε αὐτὸν, καὶ δοτε δακτύλιον εἰς τὴν γαῖαν αὐτῆς, καὶ ὑπο-

καὶ ὁπότε καὶ παρῶντες ἐκ φραγδα μέρ

[illegible]

Ην δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ παρσβύτης ἐν
 αὐτῇ ἐξελθὼς ἀρχῇ καὶ ὡς ἐργάτης ἦλθε τῇ οἰκίᾳ
 ἠέκουσε συμφωνίας καὶ χαρῶν.

Καὶ ποσὸς καλεσάντες ἕνα τῶν πα-
 ὄντων ἐπὶ αὐτὸν θάνατο πείνηται.

Apud Theophylactum autem legitur, *ita et a
pa librarij ex albo libri in contextum irrepsit*.

ἢ παρ' ἐμοὶ δὲ ἄλλως; ac mihi quidem dubium non est quin
erit.

_____

altera parte superflue, inepte colligunt. Loquitur enim Dominus de repudiis apud Iudaeos uisitis, inquit quae numerari non possent repudium ob adulterium, quum adulteros ex Lege oporteret capitali poena pleri. Et certe si valeret Leges, huic quaestioni nullus esset inter Christianos locus.

τε δε και ετεραν
παβολω

17. **Ανθρωπος δε τις υω πολυος, και** 19. **Ετερον quidam erat diues,**
18. **επειδυσκετο πορφυρας και βυσσιν,** 18. **& inducatur purpura & byssus,**
19. **και ομαρτο ομαρτο ομαρτο ομαρτο** 19. **& se oblectabat quotidie splendide.**

20. **Εrat verò quidam mendicus** 20. **nomine Lazarus, qui proiecitus erat ad vestibulum eius, vlcerosus:**

21. **Et desiderans saturari micis** 21. **quae cadebant e mensa diuitis: sed & canes veniebant ac linge-**
22. **bant eius vlcer.** 22. **Factum est autem ut more-**

23. **retur mendicus, & asportaretur** 23. **ab Angelis in sinum Abrahae:**
24. **mortuus est verò etiam diues** 24. **ille, ac sepultus est.**

25. **Et apud inferos sublati** 25. **oculis suis, qui esset in tormen-**
26. **tis, vidit Abraham procul, &** 26. **Lazarum in sinu eius.**

27. **Tum ipse clamans dixit, Pa-** 27. **ter Abraham, miserere mei, &**
28. **mitte Lazarum ut intingat ex-** 28. **tremum digitum suum in aquam,**
29. **& refrigeret linguam** 29. **meam: quoniam crucior in ista**
30. **flamma.** 30. **Tum ipse clamans dixit, Pa-**

31. **ter Abraham, miserere mei, &** 31. **mitte Lazarum ut intingat ex-**
32. **tremum digitum suum in aquam,** 32. **& refrigeret linguam**
33. **meam: quoniam crucior in ista** 33. **flamma.**

34. **Dixit autem Abraham, Fili** 34. **memento te bona tua recepisse**
35. **in vita tua, & Lazarus similiter** 35. **malis: nunc autem hic solatio**
36. **fruitur, tu verò cruciaris.** 36. **Et ad haec omnia, inter nos**

37. **et vos hiatus ingens** 37. **confitus**
38. **tus est, ut ii qui volunt hinc** 38. **transire ad vos, non possint, ne-**
39. **que istinc huc transire.** 39. **Et dixit illi Abraham,**

40. **Fili, recordare quia re-** 40. **cepisti bona in vita tua, &**
41. **Lazarus similiter** 41. **malis: nunc autem hic solatio**
42. **fruitur, tu verò cruciaris.** 42. **Et dixit illi Abraham,**

43. **Fili, recordare quia re-** 43. **cepisti bona in vita tua, &**
44. **Lazarus similiter** 44. **malis: nunc autem hic solatio**
45. **fruitur, tu verò cruciaris.** 45. **Et dixit illi Abraham,**

46. **Dixit autem ille, Rogo ergo** 46. **te pater ut cum mittas domū**
47. **patri mei.** 47. **Habeo enim quinque fratres,**

48. **ut resuscitentur eis, ne & ipsi ve-** 48. **niant in hunc locum tormenti.**

49. **Dicit ei Abraham, Habent** 49. **Mosen & Prophetas: audiant**
50. **eos.** 50. **Ille verò dixit, Non, pater**

51. **Abraham: sed si quis ex mor-** 51. **tuis abierit ad eos, resuscitent.**

52. **Abraham autem dixit ei, Si** 52. **Mosen & Prophetas non au-**
53. **diunt, ne si quidem quispiam** 53. **ex mortuis excitetur, assen-**
54. **tientur.** 54. **Cap. XVII.**

55. **It autem discipulis, Pie-** 55. **ri non potest quin eueniant**
56. **scandalis: sed vae illi per quem** 56. **eueniunt.**

57. **Expedi ei si mola asinaria** 57. **circumponatur collo eius, &**
58. **abiecū fuerit in mare, potius** 58. **quam ut offēdat vnum ex par-**
59. **uis istis.** 59. **Cauete vobis. Si peccauerit**

60. **in te frater tuus, oburga eum:** 60. **& si resipuerit, remitte ei.**

61. **Et, si septies in die peccaue-** 61. **rit in te, & septies uno die reuer-**
62. **tatur ad te, dicens, Resipi:** 62. **remitte ei.**

63. **Tunc dixerunt Apostoli Do-** 63. **mino, Adde nobis fidem.**

64. **Dixit autem Dominus, Si** 64. **haberetis fidem sicut**
65. **granum sinapis, diceretis huic** 65. **sycomoro, Eradicator, & plan-**
66. **tor in mari: & obediret vo-** 66. **bis.**

67. **Assentientur, & obediant.** 67. **Ad verbum, Persuadebuntur. Vulg. & Eras. Credient.**

68. **Fieri non potest, ut si quis dixerit** 68. **sycomoro, Eradicator, & plan-**
69. **tor in mari: & obediret vo-** 69. **bis.**

70. **Quantulum est granum sinapis,** 70. **ut si quis dixerit sycomoro, Eradicator, & plan-**
71. **tor in mari: & obediret vo-** 71. **bis.**

72. **Quantulum est granum sinapis,** 72. **ut si quis dixerit sycomoro, Eradicator, & plan-**
73. **tor in mari: & obediret vo-** 73. **bis.**

καὶ καὶ
ἐμφανήσας.

ἐκείθεν ὡς
ἀπερᾶσαι.

ἀνὰ τὴν
ἐκείθεν ὡς
ἀπερᾶσαι.

ἀνὰ τὴν
ἐκείθεν ὡς
ἀπερᾶσαι.

ἀνὰ τὴν
ἐκείθεν ὡς
ἀπερᾶσαι.

ἀνὰ τὴν
ἐκείθεν ὡς
ἀπερᾶσαι.

ἀνὰ τὴν
ἐκείθεν ὡς
ἀπερᾶσαι.

ἀνὰ τὴν
ἐκείθεν ὡς
ἀπερᾶσαι.

ἀνὰ τὴν
ἐκείθεν ὡς
ἀπερᾶσαι.

μεταφρασ...

μεταφρασ...

μεταφρασ...

μεταφρασ...

μεταφρασ...

μεταφρασ...

μεταφρασ...

De alimentis, capite de Bycaminis. Atque adeo paulo post singulari capite de Sycomoris disputat, quas inter ficum arborem & morum medias collocat: indeque nomen ipsi arbitratum esse possumus, non autem (ut Dioscorides scribit) *ἡ δὲ τῆς ἀμύγδαλος*, id est propter inefficacem gustum: quasi fatuum ficum dixeris. Eandem ipsam arborem (quā etiam non admodum frequentem, Galenus in Alexandria fide vidisse scribit) diuotionibus inuicem Celsus Morosycon appellat. Quare quum cerdo apud Galenum scriptorem tum doctissimum diligenter muni confectum sycaminum diuersam esse à sycamore, Erasmi sententiam non recipio: ut qui perperam sycaminum obseruasse videatur eandem esse quam *κωμωρμὰ* infra 19. a. 4. appellat Lucas. Propius enim vero est, quum diuersis nominibus utatur Evangelista, diuersas quoque arbores notari: & sycaminum quidem morum significare, (nam etiam opinionem sequutus est Verus interpres) sycomotorum vero vel *κωμωρμὰ*, eam quae inter ficum & morum media est, quocunque tandem à Latinis nomine appellatur: quam Plinio ficus Aegyptia sit. Sed hæc tamen fateor non esse huius loci.

ἔχον τὴν δὲ ὑμῶν δούλων ἔχον ἀροται-
νόντα ἢ ποιμνίοντα, ὅς ἐστὶν ἀροται-
νόντα τῶν ἀγρῶν ἐπὶ δὴ τῶν, Παρελθὼν ἀ-
ροταινόντα, αὐτοῦ ἐν
θεοῦ.

7 Quis autem vestrum habet
seruum arantem, aut pascetem,
qui regresso ab agro, dicat sta-
tum, Prodi, & discumbet:

7 Quis autem vestrum
habet seruum arantem
aut pascetem, qui re-
gresso de agro dicit illi,
Statim exi, & discumbe:

8 Imò nonne dicit ei, Para-
quod coenæ, & præcinctus mini-
stra mihi visquedum edero ac
bibero: & post hæc edis tu &
bibis?

8 Nonne dicit ei, Para-
quod coenæ, & præcinctus mi-
stra mihi visquedum edero ac
bibero: & post hæc edis tu
bibis?

9 Num gratiam habet seruo
illi quia fecit quæ ipsi præcepta
fuerant? non puto.

9 Numquid gratiam
habet seruo illi quia fi-
cit quæ ei præcepta sunt
non puto.

10 Ita & vos quum feceritis om-
nia quæ præcepta sunt vobis,
dicite, Serui inuiles sumus: nam
quod debuimus facere, fecimus.

10 Sic et vos quum fce-
ritis omnia quæ præcep-
ta sunt vobis, dicite, Ser-
ui inuiles sumus: quod
debueramus facere, fecimus.

11 Et factum est, inter eundem
Hierosolimam, ipse transibat
per mediam Samaritiam & Ga-
lilæam.

11 Et factum est, inter eu-
ndem Hierosolimam, ipse
transibat per mediam Samari-
am & Galilæam.

12 Et quum ingrederetur in quen-
dam vicum, occurrerunt ei decem
viri leprosi, qui steterunt procul.

12 Et quum ingrederetur
quendam vicum, occurrerunt
ei decem viri leprosi, qui
steterunt procul.

13 Et extulerunt vocem, di-
centes, Iesu magister miserere
nostri.

13 Et extulerunt vocem,
dicentes, Iesu magister
miserere nostri.

14 Qui quum eos vidisset dixit
eis, Profecti ostendite vos Sa-
cerdotibus. Et factum est vt in-
ter eundem purgati sint.

14 Quos ut vidisset dixit
eis, Profecti ostendite vos
Sacerdotibus. Et factum est
vt inter eundem purgati sint.

15 Vnus autem ex ipsis vt vidit
se sanatum esse, reuertit, glori-
ficans Deum voce magna.

15 Vnus autem ex illis
vt vidit quia sanatus
esset, regressus est, &
magnam vocem magnificans
Deum.

16 Et prociat in faciem ad pec-
des eius, gratias ei agens: eratque
iste Samaritanus.

16 Et cecidit in faciem ad
pedes eius, gratias ei
agens: eratque iste Samari-
tanus.

17 Respondens autem Iesus di-
xit, Nonne decem illi purgati
sunt & nouem autem illi vbi
sunt?

17 Respondens autem Iesus
dixit, Nonne decem illi
purgati sunt & nouem autem
illi vbi sunt?

18 Non sunt reperti qui redie-
rent vt tribuerent gloriam Deo,
nisi alienigena iste.

18 Non est repertus qui
rediret & daret glo-
riam Deo, nisi hic ali-
enigena.

Καὶ εἰπὼν αὐτοῖς, Ἀναστὰς πορεύου, ἡ
πίστις σου σε σώσει.

Et dixit ei, Surge & abi-
des tua te seruauit.

Et ait illi, Surge, na-
de: quicquid tua te sal-
uum fecit.

Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὡς ἔμελλεν ἔρχεσθαι
πρὸς ἑρχομένην τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἀπε-
κρίθη αὐτοῖς, λέγων, Οὐκ ἔρχεται ἡ βα-
σιλεία τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ὑμῖν.

Interrogatus autem à Phari-
sæis quando venturum esset re-
gnum Dei: respondit eis, & di-
xit, Non venit regnum Dei
ita vt obseruari possit:

Interrogatus autem à
Pharisæis quando ueniret
regnum Dei, respondit
eis, & dixit, Non uenit
regnum Dei cuius obser-
uatione:

Οὐδὲ εἰπὼν, Ἰδοὺ ὁ Θεός, ἰδοὺ ὁ Θεός,
ἰδοὺ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ
ἄνθρωπῳ.

Neque dicent, Ecce hic, aut
ecce illic. ecce enim, regnū Dei
intus habetis.

Neque dicant, Ecce
hic, aut, ecce illic. ecce
enim regnum Dei intra
uos est.

Εἰπὼς δὲ ταῦτα τοῖς μαθηταῖς, Ἐλθόντων
αὐτῶν ὅτι ἐπὶ τὴν πόλιν οὐκ ἔμελλεν εἶναι
ἐν αὐτοῖς, ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἰδὼν τοὺς
ὄφθαλμούς, ὁ ἄνθρωπος οὗτος.

Dixit autem discipulis, Ve-
niet tempus quum desidera-
bitis videre vnum ex diebus
Filii hominis: nec videbitis.

Et ait ad discipulos
suos, Veniet dies quā-
do desideratis videre nu-
mum diem Filii hominis:
et non videbitis.

Καὶ εἰπὼν τοῖς μαθηταῖς, ἰδοὺ ὁ Θεός,
ἰδοὺ ὁ Θεός, ἰδοὺ ὁ Θεός, ἰδοὺ ὁ Θεός,
ἰδοὺ ὁ Θεός, ἰδοὺ ὁ Θεός.

Et dicent vobis, Ecce hic,
aut, ecce illic: sed ne abite, ne-
que prosequimini.

Et dicant vobis, Ecce
hic, & ecce illic. Natus
mar. 13. c. 22
tre, neque sectimini.

Ita vt obseruari possit, id est, cum ex tergo supernam maiestatis splendore, ex quo possit agnosci. Alioquin ex manifestis etiam multis signis potuit intelligi, Christum esse Messiam illum cuius regnum tandiu fuerat expectatum. Sed de iis signis & notis hoc accipiendum est quæ Pharisei animo conceperant, qui terrenum quoddam regnum Messie expectabant: in quo errore Iudæi etiamnum hodie versantur. Theophylactus autem ad tempus referre quod obseruari non possit: quia, inquit, regno Dei non est aliquod tempus constitutum, sed semper est præsens ei qui vult sedere, & vincere vt sibi deum deest. Nonnulli demum *ἐπὶ τῇ πόλει* putant vocari *ἐπὶ τῇ πόλει*: id est traditiones, in quibus illi summam pietatem ponebant: quasi Christus neget regnum Dei in istis externis rebus positum esse, sed potius in animo per fidem purgato. Ex his autem interpretationibus primam maxime probō, quod simplicissima videatur, & quæ ratione, non placuit ad verbum interpretari, sed ad spiritum, cum obser-

Itus habetis, id est, in medio vestri. Hebraice *בין ימיני*: id est ad verbum, in medio vestri, id est apud vos, vt loquuntur Latini: nisi quod particula *ἐν* hæc videtur esse emphatica, vt significetur, Iohannes d. 17. Vel fortassis ita declaratur, eos non modò propinquum, sed intus etiam, id est domi suæ, Messiam non agnoscere. Denique testatur eos vt absentem querere quem domi præsentem reuerterent: & fontem eius erroris aperit, sicut etiam testatur Iohannes t. b. 11. Christum venisse in sua, & à suis non agniti. Maline ad verbum exponere, Intus vos est, quasi significetur regnum Christi spirituale esse, non autem terrenum, vt Pharisei imaginabantur. quæ sententia vt vera sit, fortassis tamen non est huius loco satis accommodata, tribus de causis. Primum enim videtur mihi violenta hæc expositio, Regnum Dei intra vos est: id est, positum est in iis quæ ad animum pertinent, non autem in ex tergo illo splendore. Cuperem igitur intelligeretur, hoc dicendi genus ita esse explicandum. Deinde non dicit simpliciter *ἐν τῷ ἄνθρωπῳ*, intus est, vel est. Omnino autem habenda est ratio eorum quos alloquitur, nimirum Phariseorum, à quibus certe non est verisimile Christum fumere voluisse hypothesin in regni sui natura explicanda. Postremò non hic agitur (o accommodandum est: ex quo tamen postea rectè colligi potest generalis doctrina, quum eadem sit conditio membrorum & capitis.

Vnum ex diebus Filii hominis, id est, vnum ex diebus malis inter-
pretari quum vnum dierum alibi exposuimus. Loquitur autem de prioris Christi aduentu in mundum, & tem-
pestas fuisse. Probabile est ab ea nocte qua captus fuit, ad eum usque diem quo sese redituum ipse exhibuit,
steterit aduentus Domini, quem ait fulguris instar tum repentinum, tum etiam clarissimum fore: ita vt nul-
lus sit angulus terre tam remotus quò non is fulgor perueniat. Itaque non esse audiendos eos qui vel hic
vel illic Christum dixerint latitare: sicut hodie loquuntur qui Christum ex celo eliciunt. Sed tamen hunc po-
sit in vniuerso orbe terrarum, quam idcirco catholicam vocamus. Ex eo inquam, cepit Christus inter suos
regitare: nec prius pugnare aduersus hostes desinet quàm subactis tandem damnatque omnibus impiis,
Deus sit omnia in omnibus.

Aut, ecce illic, id est, in medio vestri. Verus interpres legit *ἐν τῷ ἄνθρωπῳ*, & ecce illic: eadem quidem manente sen-
tentia: sed tamen placuit hoc annotare quòd alibi videtur interdum permixta hæc particula obseruari
post illud additum reperimus: *ἐν τῷ ἄνθρωπῳ*, Christus.

τα λέγει

μέσσω

ἡ δὲ δεκά

ἑπτες λεπτοί, κί

ταὶ ἑπταραβάν φωνῇ

ἀλη

ῥαπέεισε πο-

ῥαπέεισε πο-

ῥαπέεισε πο-

ῥαπέεισε πο-

ῥαπέεισε πο-

ῥαπέεισε πο-

ῥαπέεισε πο-

ῥαπέεισε πο-

ῥαπέεισε πο-

ῥαπέεισε πο-

ῥαπέεισε πο-

ῥαπέεισε πο-

ῥαπέεισε πο-

ῥαπέεισε πο-

100

enim fere mos est suis latrocinis praeferre reipublice commodum, & hoc obtentu ita impudenter praeberi. ut si quis sese illorum rapacitati opponat, immo tunc sibi ac reipublice fieri claudere. Vulgata & Erasmus. Siquid aliquem defraudavit: quae interpretatio mihi videtur nimis esse generalis, neque satis expressè declarare illorum hominum summam in latrocinando impudentiam.

Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι σήμερον σωθήσεσθαι θέλω τὴν οἰκάν, ὅπως ἔσται, καὶ ὅτι αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν.

Ηλθὲν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σωθῆναι καὶ σώσει πάντας. ἀλλὰ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνους ἀποκτενεῖ, ὅτι οὐκ ἔγνωσαν αὐτὸν, καὶ οὐκ ἔβουλον αὐτὸν δεῖξαι υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ἀναφανέσαντα.

Matth. 23. 15-16

Εἶπεν οὖν, Ἀνθρώπος τις διήλθεν ἐκ πόλεως εἰς πόλιν, λαβὼν ἑκάστην βασιλείαν, καὶ ὑποστρέψας.

Καλέσας δὲ δούλους ἐαυτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δίκην, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, Περὶ ματαίωσης ἐστὶν ἔργον. ὅτι ὁ πόλις ἀποκτενεῖ τὸν ἀνθρώπον, καὶ οὐκ ἔσται αὐτῷ βασιλεὺς.

Καὶ εἰς πόλιν ἑτέραν ἐλθὼν, εἶπε πρὸς αὐτούς, ὅτι ὁ πόλις ἀποκτενεῖ τὸν ἀνθρώπον, καὶ οὐκ ἔσται αὐτῷ βασιλεὺς.

Καὶ εἰς πόλιν ἑτέραν ἐλθὼν, εἶπε πρὸς αὐτούς, ὅτι ὁ πόλις ἀποκτενεῖ τὸν ἀνθρώπον, καὶ οὐκ ἔσται αὐτῷ βασιλεὺς.

Καὶ εἰς πόλιν ἑτέραν ἐλθὼν, εἶπε πρὸς αὐτούς, ὅτι ὁ πόλις ἀποκτενεῖ τὸν ἀνθρώπον, καὶ οὐκ ἔσται αὐτῷ βασιλεὺς.

Dixit autem ei Iesus, Hodie salus domui huic contigit, eo quod ipse quoque es filius Abraham.

VENIT enim Filius hominis ut quærat & seruet quod perierat.

Hæc autem ipsis audientibus, pergens, dixit parabolam, eo quod esset prope Hierusalem, & quod putarent fore vitillico regnum Dei apparetur.

Dixit ergo, [Homo quidam nobilis profectus est in regionem] loququam, ut acciperet sibi regnum, ac reverteretur.

Vocatis autem decem servis suis, dedit eis decem minas, & dixit eis, Negotiamini donec veniam.

Cives autem eius oderant eum, miseruntque legationem post eum, dicentes, Nolumus hunc regnare in nos.

Et factum est quod redisset, ac cepto regno, tum iussit vocari

Αἰς τὸν αὐτὸν, ὅτι ἡ σήμερον σωθήσεσθαι θέλω τὴν οἰκάν, ὅπως ἔσται, καὶ ὅτι αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν.

Ηλθὲν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σωθῆναι καὶ σώσει πάντας. ἀλλὰ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνους ἀποκτενεῖ, ὅτι οὐκ ἔγνωσαν αὐτὸν, καὶ οὐκ ἔβουλον αὐτὸν δεῖξαι υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ἀναφανέσαντα.

Εἶπεν οὖν, Ἀνθρώπος τις διήλθεν ἐκ πόλεως εἰς πόλιν, λαβὼν ἑκάστην βασιλείαν, καὶ ὑποστρέψας.

Καλέσας δὲ δούλους ἐαυτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δίκην, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, Περὶ ματαίωσης ἐστὶν ἔργον. ὅτι ὁ πόλις ἀποκτενεῖ τὸν ἀνθρώπον, καὶ οὐκ ἔσται αὐτῷ βασιλεὺς.

Καὶ εἰς πόλιν ἑτέραν ἐλθὼν, εἶπε πρὸς αὐτούς, ὅτι ὁ πόλις ἀποκτενεῖ τὸν ἀνθρώπον, καὶ οὐκ ἔσται αὐτῷ βασιλεὺς.

Καὶ εἰς πόλιν ἑτέραν ἐλθὼν, εἶπε πρὸς αὐτούς, ὅτι ὁ πόλις ἀποκτενεῖ τὸν ἀνθρώπον, καὶ οὐκ ἔσται αὐτῷ βασιλεὺς.

Καὶ εἰς πόλιν ἑτέραν ἐλθὼν, εἶπε πρὸς αὐτούς, ὅτι ὁ πόλις ἀποκτενεῖ τὸν ἀνθρώπον, καὶ οὐκ ἔσται αὐτῷ βασιλεὺς.

servos illos ad se quibus dederat pecuniam: ut cognosceret quis quid negotiatus esset.

Adfuit autem primus, dicens, Domine, mina tua decem minas lucrificavit.

Ille autem ait ei, Bene habet serue bone: quia in minimo fuisti fidelis, habeto potestatem super decem vrbes.

Et alter venit, dicens, Domine, mina tua confecit quinque minas.

Ille verò & isti dixit, Tu quoque præsto quinque vrbes.

Et alius venit, dicens, Domine, ecce mina tua quam habui sepositam in sudario:

Timui enim te, quod homo sis austerus: aufers quod nō deposuisti, & metis quod non seminaui.

Tum ille dixit ei, Ex ore tuo iudicabo, serue male: sciebas me hominē austum esse, qui auferam quod non deposui, & metam quod non seminaui:

Quare igitur non dedisti pecuniam meam apud mensam, & ego veniens, cum vsuris eam exegissem?

Et astantibus dixit, Tollite ab eo minam, & date ei qui decem minas habet.

Illi verò dixerunt ei, Domine, habet decem minas.

At ille, Nam, inquit, iudico vobis, Omni habenti dabitur: ei autem qui non habet, etiā quod habet adimetur.

Quintiam meos illos inimicos qui noluerūt me regnare supra se, adducite huc, & iugulate coram me.

Et his dictis, antegrediebatur ascendens Hierosolymam.

Lucrificavit, & dedit eis. Ad verbum, Adoperata est. Nos vocabulū quæsimus illi Græco proximum. Nam Græcis eleganter dicitur pecunia τρεῖς ὀβολοί vel τρεῖς, quæ fenori data est: & contrā ἀπὸ τοῦ, id est, quod domi austeratur. Vulgata & Erasmus, Acquisiuit, & c.

Apud mensam, id est, in loco, id est, in quo mensarius, apud mensarios, ut legitur in Complutensi editione.

At ille, Nam, inquit, iudico vobis, Omni habenti dabitur: ei autem qui non habet, etiā quod habet adimetur.

Quintiam, & c. Vnde Matth. 11. 22. Necessario fuit addendum aliquid ut cohereret hic quæ re iuvenum confidentissime nostras luserit adire domos? Quum nihil præcesserit expressum cuius ratio ad exemplum iniuriæ in Reg. 10. 15, & Ioh. 11. 11.

Antegrediebatur, & c. Vnde Matth. 11. 22. Necessario fuit addendum aliquid ut cohereret hic quæ re iuvenum confidentissime nostras luserit adire domos? Quum nihil præcesserit expressum cuius ratio ad exemplum iniuriæ in Reg. 10. 15, & Ioh. 11. 11.

Veni autem primus, dicens, Domine, mina tua decem minas acquisiui.

Et ait illi, Emge bone serue: quia in minimo fuisti fidelis, eris potestatem habere super decem civitates.

Et alter venit, dicens, Domine, mina tua fecit quinque minas.

Et hinc ait, Et tu quoque præsto quinque civitates.

Et alius venit, dicens, Domine, ecce mina tua quam habui repositā in sudario.

Timui enim te, quia homo austerus es: tolle quod non posuisti, & metis quod non seminaui.

Dixit ei, De ore tuo iudicabo serue nequam: sciebas quod ego homo austerus sum, tollens quod nō posui, & metens quod nō seminaui:

Et quare non dedisti pecuniam meam ad mensam, & ego veniens, cum usuris atque excessum illam.

Et astantibus dixit, Ab eo tolle minam, & date illi qui decem minas habet.

Et dixerunt ei, Domine, habet decem minas.

Dixi autem vobis, quia omni habenti dabitur: ei autem qui non habet, etiam quod non habet, auferetur ab eo.

Veruntamen inimicos meos illos qui noluerūt me regnare super se, adducite huc: ut iugulentur ante me.

Et his dictis, præcedebat iterum, exiens Hierosolymam.

κλαυθμός, & c. Vnde Matth. 11. 22. Necessario fuit addendum aliquid ut cohereret hic quæ re iuvenum confidentissime nostras luserit adire domos? Quum nihil præcesserit expressum cuius ratio ad exemplum iniuriæ in Reg. 10. 15, & Ioh. 11. 11.

Antegrediebatur, & c. Vnde Matth. 11. 22. Necessario fuit addendum aliquid ut cohereret hic quæ re iuvenum confidentissime nostras luserit adire domos? Quum nihil præcesserit expressum cuius ratio ad exemplum iniuriæ in Reg. 10. 15, & Ioh. 11. 11.

Antegrediebatur, & c. Vnde Matth. 11. 22. Necessario fuit addendum aliquid ut cohereret hic quæ re iuvenum confidentissime nostras luserit adire domos? Quum nihil præcesserit expressum cuius ratio ad exemplum iniuriæ in Reg. 10. 15, & Ioh. 11. 11.

Antegrediebatur, & c. Vnde Matth. 11. 22. Necessario fuit addendum aliquid ut cohereret hic quæ re iuvenum confidentissime nostras luserit adire domos? Quum nihil præcesserit expressum cuius ratio ad exemplum iniuriæ in Reg. 10. 15, & Ioh. 11. 11.

Antegrediebatur, & c. Vnde Matth. 11. 22. Necessario fuit addendum aliquid ut cohereret hic quæ re iuvenum confidentissime nostras luserit adire domos? Quum nihil præcesserit expressum cuius ratio ad exemplum iniuriæ in Reg. 10. 15, & Ioh. 11. 11.

Matth. 13. 11

επορεύετο

ματαίωσης

επιμέναν

επιμέναν

επιμέναν

επιμέναν

επιμέναν

επιμέναν

επιμέναν

επιμέναν

επιμέναν

επιμέναν

επιμέναν

επιμέναν

επιμέναν

επιμέναν

επιμέναν

επιμέναν

επιμέναν

επιμέναν

επιμέναν

επιμέναν

επιμέναν

επιμέναν

επιμέναν

επιμέναν

επιμέναν

επιμέναν

επιμέναν

επιμέναν

